

FRIE SKOLERS LÆRERFORENING

**FAKTA OM
DE FRIE SKOLER
OG LÆRERNE**

2019

**FRIE SKOLERS
LÆRERFORENING**

Forord og dataovervejelser

Der er mange steder at lede efter fakta om de frie skoler og lærerne ansat på dem. Frie Skolers Lærereforening offentliggør derfor et faktahæfte med de data, vi synes er mest relevante for en kvalificeret debat om og i den frie skolesektor. Nu foreligger faktahæftet i en ajourført og let udvidet form, og vi håber dermed at kunne bidrage med aktuelle input til den (skole-)politiske diskussion.

Ordet fakta indikerer noget stringent og objektivt. Behandlingen af data tilstræber disse kriterier, men i selve datagrundlaget er der store usikkerheder og derfor også forskellige måder at udlægge fakta på.

Det meste data baserer sig på åbne kilder, mens andre kun kan findes her. Det sidste gælder opgørelserne over afskedigelser, medlemsudviklingen og dele af løn- og trivselsdata.

Der er mange metodiske udfordringer og statistiske usikkerheder på området. I hvert enkelt afsnit er der derfor angivet kilder og i fornødent omfang beskrevet de usikkerhedsmomenter, der måtte være. Dog bør det her nævnes, at der for figurer og tabeller, som beskriver økonomien på de frie skoler, gælder et særligt forhold. Der er relativt stor usikkerhed i forhold til de indberetninger en række skoler har lavet.

Revisionsfirmaet, BDO har gennemgået regnskabsmaterialet for 2018, som ligger til grund for Undervisningsministeriets regnskabsportals tal. På baggrund heraf er 28 grundskoler pillet ud af datasættet (de steder hvor regnskabsportalens tal for 2018 anvendes) for ikke at forvanske det samlede billede. BDO har kun fundet problemer ved 1-2 efterskoler, så på efterskoleområde bruges urensede data, da fejlmarginen ikke vurderes at have betydning for det samlede billede. Skolerne der er udeladt i faktahæftet (kun de steder hvor der anvendes tal fra Undervisningsministeriets regnskabsportal) kan ses i appendikset sidst i faktahæftet. På enkelte steder, hvor det vurderes hensigtsmæssigt, fordi der ikke vurderes at være fejlrisici i registreringerne på netop det givne område er de urensede data anvendt. Forskellen kan observeres på det anvendte antal (N), der som udgangspunkt er enten 496 eller 468 afhængigt af om de ovennævnte skoler er udeladt. Udeladelsen af visse skoler eliminerer i øvrigt ikke de generelle usikkerheder, det er blot et forsøg på at fjerne helt åbenlyse fejlregistreringer.

Faktahæftet er udarbejdet af vores statskundskabsstuderende Peter Werli Christensen og Lasse Nissen Jensen i samarbejde med konsulent, Nils Tjell. Medarbejderne på sekretariatet har leveret input og sparring.

Materialet kan frit bruges og citeres, men angiv venligst kilden. I forhold til læsning af faktahæftet og tabellerne, er det værd at bemærke, at de to første cifre (eksempelvis 2.3) indikerer, hvilket afsnit tabellen eller figuren tilhører, mens det sidste ciffer er kronologisk fortløbende (altså eksempelvis 2.3.1 og 2.3.2) – tabeller og figurer har hver deres nummer.

Udgivelsen er blevet en del forsinket som følge af forsinkelser i leveringen af data fra regnskabsportalen. Der vil derfor fortsat blive redigeret i faktahæftet i takt med, der tilkommer ny viden/data eller at de renses yderligere/bedre. Eksempelvis har vi ikke listerne med nyoprettede skoler i 2018, men de forventes at komme ultimo 2019.

Redaktonen er afsluttet november 2019

Indholdsfortegnelse

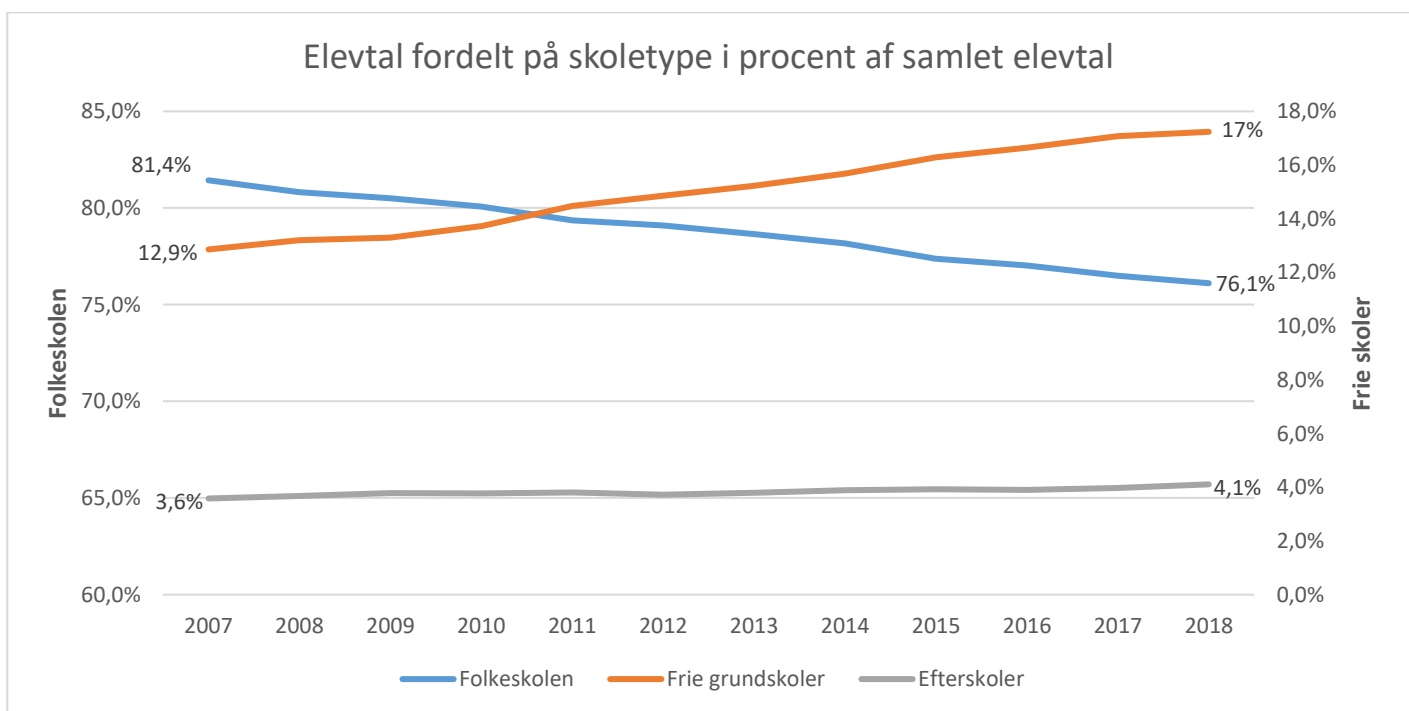
1. Generelt om frie skoler	4
1.1 Nye skoler.....	5
1.2 Antallet af og størrelsen på frie skoler.....	6
1.3 Skoler med specialundervisning.....	10
1.4 Skoler med SFO og børnehave/vuggestue.....	13
2. Finansiering af frie skoler	15
2.1 Tilskud fra staten	15
2.2 Udviklingen i statstilskuddet på de frie grundskoler og efterskoler.....	17
2.3 Forældrebetaling	20
3. Økonomi på frie skoler	23
3.1 Indtægter og udgifter på frie skoler: den gennemsnitlige frie grundskole.....	23
3.2 Indtægter og udgifter på frie skoler: den gennemsnitlige efterskole.....	25
3.3 Fordelingen af skoler med overskud- og underskud	28
4. Det statslige tilsyn med de frie skoler	31
4.1 Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.....	31
4.2 Styrelsens tilsyn med frie skoler i 2018.....	32
4.3 Skærpede krav ved oprettelse af nye frie grundskoler	35
5. Trivslen på de frie skoler	36
5.1. Forholdet mellem opgaver, kvalitet og tid	36
5.2 Forventninger fra forældre og ledelse	37
5.3 Indflydelsen er stigende	39
5.4 Vold, trusler, chikane og mobning	39
5.5 Krænkende adfærd, chikane og mobning af lærere	40
6. Løn på frie skoler	42
6.1 Lønforskell.....	42
6.2 Løn og skolestørrelse	43
7. Afskedigelser på frie skoler	45
8. Medlemsudvikling i Frie Skolers Lærereforening	49
8.1 Antal medlemmer	49
8.2 Antal kontingentmedlemmer	49

8.3 Ind- og udmeldelser fra 2010-2019	50
8.4 Kredsfordeling	51

1. Generelt om frie skoler

Figur 1.1 viser udviklingen i antallet af elever fordelt på skoletype i procent af det samlede elevtal. Her ses det, at udviklingen i folkeskolens andel af det samlede elevtal i Danmark generelt har været faldende i perioden fra 2007-2018. Således gik godt 81 procent af alle elever i Danmark i en folkeskole i 2007, mens denne andel er faldet hvert år frem til 2018, hvor ca. 76 procent af det samlede antal elever gik på en folkeskole. Det er vigtigt at være opmærksom på de to forskellige y-akser. Således er y-aksen på venstre side for folkeskoler, mens y-aksen på højre side er for frie skoler.

Figur 1: Andel elever fordelt på skoletype

Data: Danmarks Statistik – opgjort pr. oktober

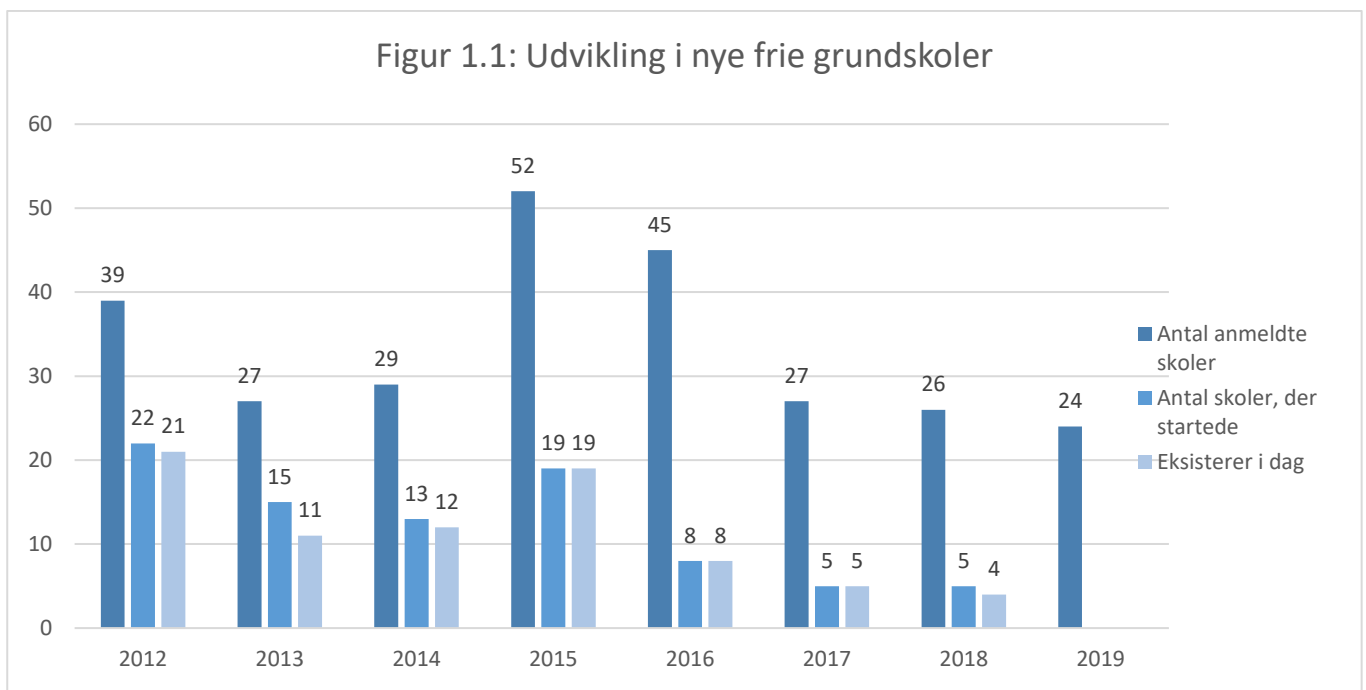
For de frie grundskoler er historien en anden. Tilslutningen til de frie skoler er samlet set steget med 4,6 procentpoint i perioden, mens tilslutningen til folkeskolen er dalet med 5,3 procentpoint. Andelen af det samlede elevtal, der gik på frie grundskoler var i 2007 på cirka 13 procent. Andelen er siden steget hvert år frem mod 2018, hvor den lå på ca. 17 procent. Efterskolerne har i samme periode ligget stabilt omkring 3,5-4 procent af det samlede elevtal. De resterende skolepligtige, som ikke indgår her, går på kommunale ungdomsskoler og kostskoler, specialskoler, dagbehandlingstilbud, behandlingstilbud eller lignende, og dem er der altså alt andet lige kommet en smule flere af i perioden, da fremgangen på de frie skoler ikke helt modsvarer faldet i elevandel på folkeskolerne.

1.1 Nye skoler

Grundskoler

I det følgende præsenteres udviklingen i antallet af nye frie grundskoler. For at starte en ny grundskole skal det meddeles til Undervisningsministeriet senest 15. august forud for det skoleår, hvor skolen ønsker tilskud. Herefter følger flere frister, inden skolen kan starte. I afsnit 4.3 uddybes de krav, der stilles ved oprettelse af nye skoler.

Figur 1.1 viser antallet af skoler, der i august anmeldte opstart af skole i det kommende år, hvor mange af de skoler der rent faktisk startede det år, samt hvor mange af skolerne, der eksisterer i dag. Oplysninger stammer alene fra Undervisningsministeriet. Det kan ikke udelukkes at de skoler, der ifølge ministeriet startede aldrig nåede at åbne for elever. Forskellen mellem "Skoler, der startede" og skoler der "Eksisterer i dag" kan således skyldes, at ministeriet medtager flere skoler i kategorien "Skoler, der startede", end reelt var tilfældet. Figuren viser alene udviklingen i frie grundskoler.

Data: Undervisningsministeriet. Undervisningsministeriet har endnu ikke opdateret, hvor mange af de anmeldte skoler, der rent faktisk startede i 2019.

Af figur 1.1 fremgår det, at der generelt er et betydeligt spænd mellem antallet af skoler der anmeldes, og antallet af skoler som reelt starter. Generelt er det mellem 1/5 og 1/2 af de anmeldte skoler som reelt starter.

1.2 Antallet af og størrelsen på frie skoler

Tabel 1.2.1 viser udviklingen i antallet af frie grundskoler i forhold til størrelse. Generelt har der været en stigning fra 476 til 496 frie grundskoler i perioden 2011-2018, hvor der noteres et lille fald fra 2017 til 2018. Tallene er baseret på Undervisningsministeriets regnskabsportal. Nogle skoler har ikke indberettet tal hertil, og tallene er således lavere end det reelle antal skoler. Kigges der nærmere på udviklingen i skolestørrelse, har der været et fald i antallet af de mindste skoler, samt (i mindre grad) skoler i intervallet 350-500 elever. Den generelle stigning kommer altså af stigningen i antallet af skoler med 50-349 elever, samt skoler med over 500 elever.

Skolestørrelse	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
< 50	65	59	54	47	48	34	35	31
50-199	255	267	268	268	272	275	265	259
200-349	90	94	100	112	117	126	131	132
350-500	41	39	38	34	34	35	36	38
> 500	25	28	31	34	37	38	38	36
I alt	476	487	491	495	508	508	505	496

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. Ikke alle skoler har indrapporteret deres økonomiske data for regnskabsårene, hvorfor tallene på antal skoler er lavere end det reelle antal¹

Tabel 1.2.2 viser udviklingen i procent. Det kan således aflæses i tabellen, at andelen af skoler med mindre end 50 elever er faldet fra 14 til 7% i perioden 2011-2014. Omvendt kan det aflæses at andelen af grundskoler med mere end 500 elever er steget med 3 procentpoint. Andelen af skoler med 200-349 elever er steget med otte procentpoint. Udviklingen har således betydet, at der generelt er kommet en større andel af grundskoler med et større elevantal i 2018 sammenlignet med 2011.

Skolestørrelse	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
< 50	14%	12%	11%	9%	9%	7%	7%	6%

¹ Endvidere eksisterer der 32 kombinerede grundskoler og efterskoler. Disse er udeladt, da elevtallet ikke afspejler deres faktiske størrelser. Ifølge FSL's opgørelse er der ultimo jan. 2019 525 frie grundskoler.

50-199	54%	55%	55%	54%	54%	54%	52%	52%
200-349	19%	19%	20%	23%	23%	25%	26%	27%
350-500	9%	8%	8%	7%	7%	7%	7%	8%
> 500	5%	6%	6%	7%	7%	7%	8%	7%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabel 1.2.3 viser udviklingen i antal efterskoleskoler i forhold til størrelse. Her ses det, at der generelt har været et fald fra 235 til 206 efterskoler i perioden 2011-2018. Dette skyldes først og fremmest et fald i antallet af skoler med 50-99 elever. Tabel 1.2.4 viser udviklingen i antallet af efterskoler i procent, i perioden 2011-2017. Det er særligt bemærkelsesværdigt, at andelen af skoler med 50-99 elever er faldet med 12 procentpoint fra 2011-2018, mens andelen af skoler med 100-199 er steget. Ligeledes er der kommet en større andel af efterskoler med 200-299 elever. Overordnet er der i 2019 en større andel af efterskoler med over 100 elever sammenlignet med 2011. Efterskolerne er altså generelt blevet større.

Tabel 1.2.3: Udviklingen i antallet af efterskoler

Skolestørrelse	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
< 50	12	16	12	12	12	11	10	7
50-99	107	98	94	95	90	86	76	71
100-199	111	107	109	107	109	110	114	119
200-299	4	6	5	5	5	6	8	7
> 300	1	1	2	2	2	2	2	2
I alt	235	228	222	221	218	215	210	206

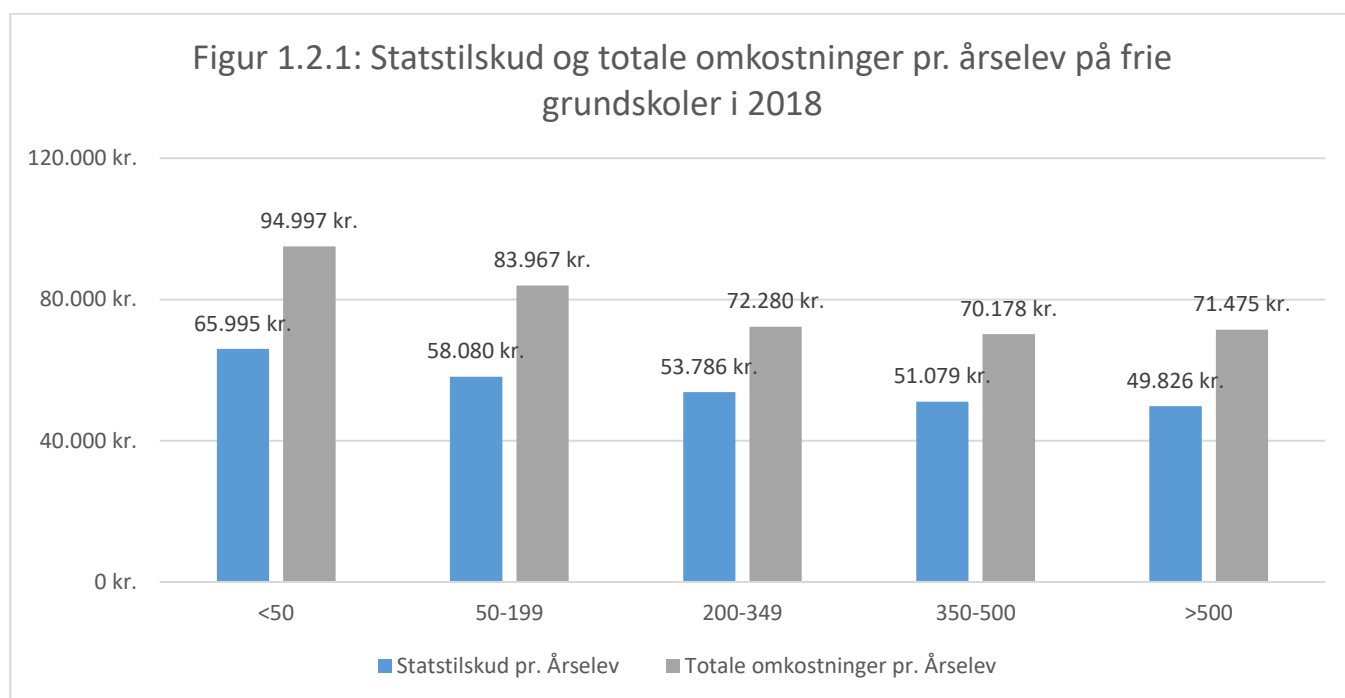
Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. Ikke alle skoler har indrapporteret deres økonomiske data for regnskabsårene, hvorfor tallene på antal skoler er lavere end det reelle antal.²

² Endvidere eksisterer der 32 kombinerede efterskoler og grundskoler og 9 kombinerede efterskoler og højskoler. Her er det ikke muligt at udlede det præcise elevtal på efterskolen. Derfor er de udeladt fra opgørelsen. Ifølge FSL's opgørelse er der ultimo januar 2019 238 efterskoler.

Tabel 1.2.4: Udvikling i antallet af efterskoler i procent

Skolestørrelse	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
< 50	5%	7%	5%	5%	6%	5%	5%	3%
50-99	46%	43%	42%	43%	41%	40%	36%	34%
100-199	47%	47%	49%	48%	50%	51%	54%	58%
200-299	2%	3%	2%	2%	2%	3%	4%	3%
> 300	0%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

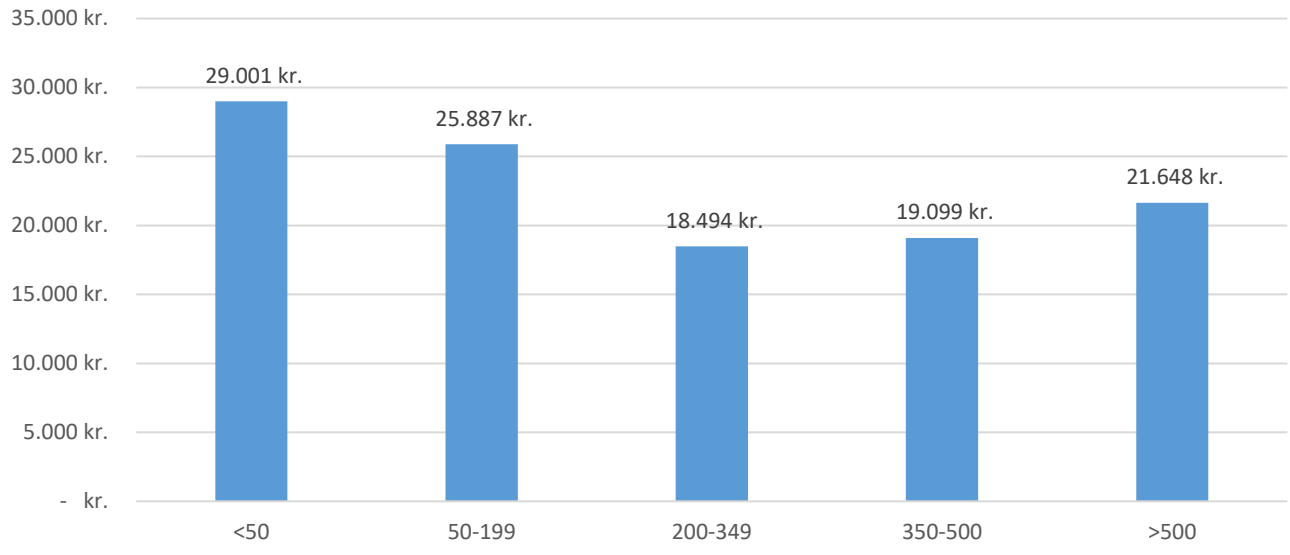
I figur 1.2.1 og 1.2.3 fremgår statstilskuddet pr. årselev samt de totale omkostninger pr. årselev i forhold til skolestørrelse for henholdsvis frie grundskoler og efterskoler.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=468

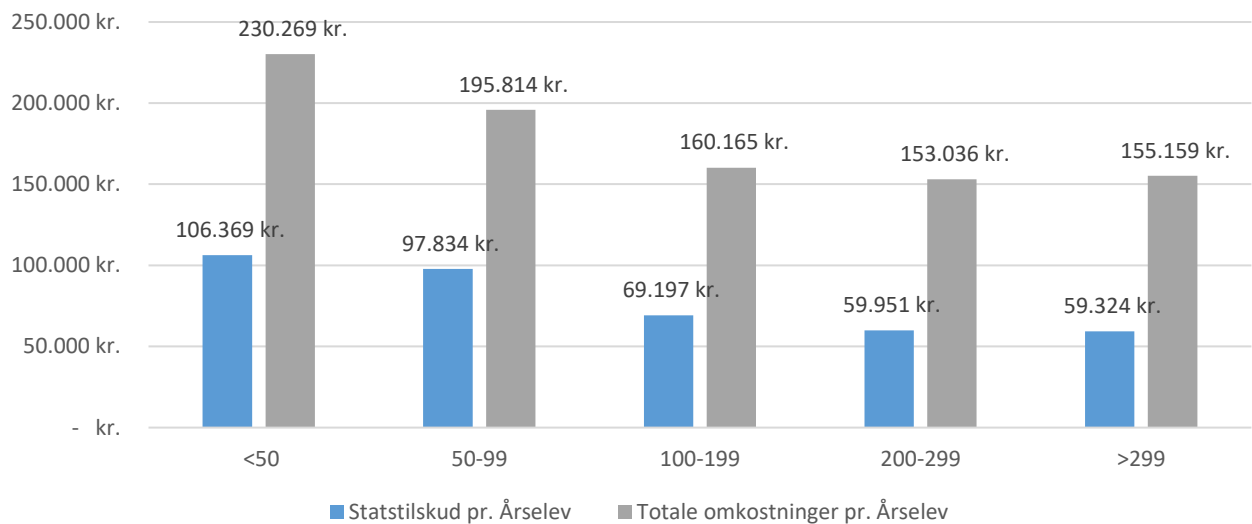

Figur 1.2.2: Difference mellem totale omkostninger og statstilskud pr. årselev på frie grundskoler i 2018

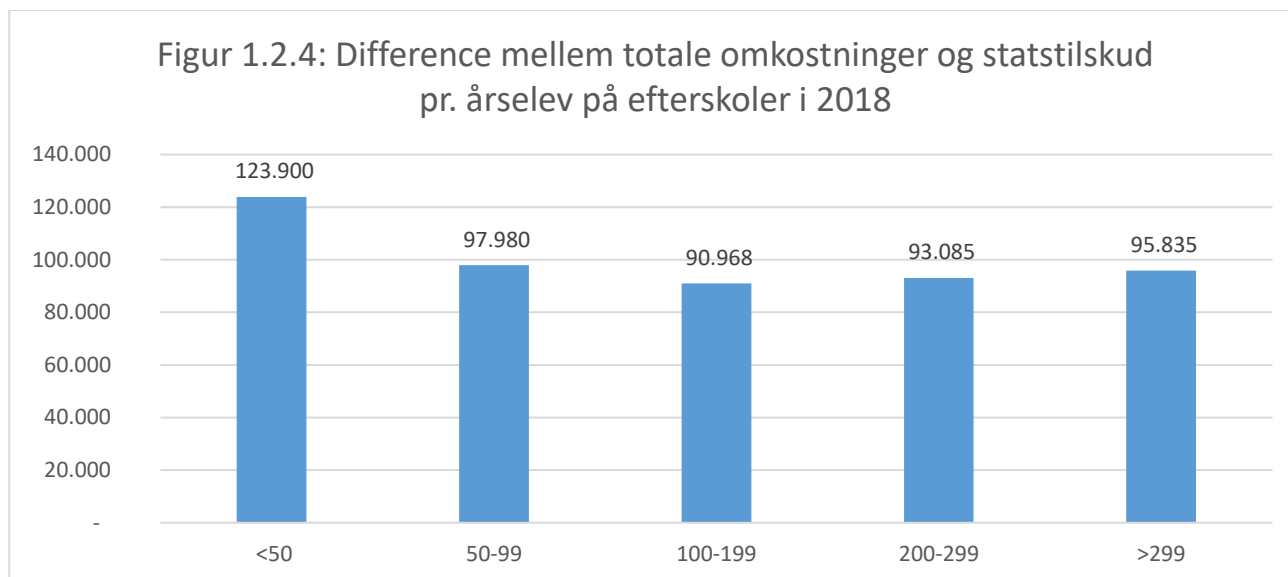

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=468

Figur 1.2.3: Statstilskud og totale omkostninger pr. årselev på efterskoler i 2018

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=206

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=206

Figur 1.2.1 til 1.2.4 fremhæver den overordnede tendens, at både statstilskuddet og de totale omkostninger pr. årselev falder i takt med, at antallet af elever på skolen stiger. Omkostningerne falder meget i de første intervaller, men når skolerne når en middelstørrelse (henholdsvis intervallet 200-349 for frie grundskoler og 100-199 for efterskoler) stagnerer faldet i omkostninger pr. årselev til et stabilt niveau.

Endvidere ses det, at statstilskuddet pr. årselev fortsætter med at falde i takt med at elevantallet stiger, men i aftagende grad. For begge skoletyper ses en fordeling af statstilskuddet pr. årselev i forhold til skolestørrelse, hvor de mindste skoler gennemsnitligt får et højere statstilskud pr. årselev sammenlignet med større skoler. Bemærk dog jævnfør tabellerne 1.2.3 og 1.2.4, at der er få efterskoler med flere end 200 elever.

Figur 1.2.2 og 1.2.4 viser differencen mellem totale omkostninger og statstilskud pr. elev pr. år. For frie grundskoler er differencen for skoler med under 50 elever på 29.000 kr. årligt, mens differencen for de øvrige skolestørrelser ligger på mellem 18.000 kr. og 25.000 kr.

For efterskoler tegner der sig et tilsvarende mønster, hvor differencen er særligt stor på skoler med under 50 elever, her ca. 124.000 kr. årligt, mens differencen for de øvrige skolestørrelser ligger mellem 90.000 kr. og 98.000 kr. årligt.

1.3 Skoler med specialundervisning

I det følgende præsenteres data om skoler med specialundervisning. Data er udelukkende hentet fra undervisningsministeriets regnskabsportal og gælder for regnskabsåret 2018³. Tabel 1.3.1 viser fordelingen af frie grundskoler, der får tilskud til specialundervisning.

³ For at en skole kan få tilskud til specialundervisning, skal skolen have mindst en elev, som har behov for støtte i mindst 9 timer ugentligt/12 lektionstimer a 45 min. Der kan ikke søges særskilt tilskud til elever, hvor behovet er

Tabel 1.3.1: Fordeling af frie grundskoler med specialundervisning

Skolestørrelse	Antal skoler	Procent, der modtager støtte	Gennemsnitlig støtte	Minimum	Maksimum
				I kr.	
<50	15	81%	394.843 kr.	16.983 kr.	1.614.707 kr.
50-199	205	78%	432.929 kr.	17.500 kr.	1.352.552 kr.
200-349	108	84%	441.921 kr.	12.368 kr.	1.441.812 kr.
350-500	26	89%	427.103 kr.	9.266 kr.	1.065.687 kr.
>500	27	91%	614.959 kr.	81.790 kr.	3.362.593 kr.
I alt	381	82%	446.480 kr.	-	-

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=468

Som det fremgår af tabel 1.3.1, modtager 381 af de 468 frie grundskoler tilskud til specialundervisning, altså 82% af de frie skoler. Ses der på tilskuddet i forhold til skolestørrelse, er det de små og mellemstore skoler, hvor den største andel får tilskud. Således får mindst 78 % af skolerne i intervallerne <50, 50-199 elever og 200-349 elever tilskud til specialundervisning, mens det for intervallet >500 elever er 91%, der modtager støtte.

Størrelsen af tilskud varierer ligeledes meget fra skole til skole. I tabel 1.3.2 ses fordelingen af tilskud til specialundervisning fordelt på skoleforening.

Tabel 1.3.2: Skoler med specialundervisning fordelt på skoleforening

Skoleforening	Skoler, der modtager tilskud		Skoler, der ikke modtager tilskud	
	Procent	Antal skoler	Procent	Antal skoler
Danmarks Private Skoler	82%	115	18%	24
Dansk Friskoleforening	79%	250	21%	55
Foreningen af Kristne Friskoler	91%	31	9%	3
Deutscher Schul- und Sprachverein	62%	8	38%	5
Uden forening	100%	3	0%	0

under 9 undervisningstimer ugentligt, hvorfor skolen via deres generelle støtte eller et særligt inklusionstilskud selv skal finansiere denne støtte. Derfor kan en skole godt give støtte til en elev uden at det indgår i statistikken.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=496

Ud fra tabel 1.3.2 ses det, at der er flest skoler i Dansk Friskoleforening, der modtager tilskud til specialundervisning. Dette er ikke så overraskende, da det også er den skoleforening med flest skoler. Ses på forholdet inden for den enkelte skoleforening, så modtager 79% af skolerne i Dansk Friskoleforening tilskud. For skolerne i Danmarks Private Skoler er det 82%, der modtager støtte, mens det for skoler i Foreningen af Kristne Friskole er hele 91%. For skolerne i foreningen Deutscher Schul- und Sprachverein modtager 62% af skolerne støtte.

På den baggrund kan det konkluderes, at omkring 82% af de frie grundskoler i 2018 modtog tilskud til specialundervisning. I det følgende vil tilskuddet til efterskoler blive præsenteret.

Tabel 1.3.3: Fordeling af efterskoler med specialundervisning					
Skolestørrelse	Antal skoler, der modtager tilskud	Procent, der modtager støtte	Gennemsnittet af tilskuddet	Minimum	Maksimum
< 50	3	60%	484.280 kr.	136.678 kr.	764.890 kr.
50-99	26	57%	706.034 kr.	62.018 kr.	2.193.778 kr.
100-199	43	39%	569.099 kr.	14.741 kr.	4.129.632 kr.
200-299	3	43%	335.357 kr.	148.154 kr.	568.499. kr.
> 299	1	50%	248.072 kr.	-	-
<i>I alt for efterskoler</i>	79	48%	559.753 kr.	14.741 kr.	4.129.632 kr.
Efterskoler med særligt tilbud:	37	100%	4.529.093 kr.	148.154 kr.	11.458.605 kr.
I alt for alle efterskoler	116	56%	1.034.410 kr.	-	-

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal N=206

Tabel 1.3.3 viser fordelingen af efterskoler, der modtager tilskud til specialundervisning i forhold til skolestørrelsen. Det er værd at bemærke, at der skelnes mellem efterskoler og efterskoler med særligt tilbud (ofte omtalt som "specialefterskoler"). Da flere efterskoler netop har som formål at undervise elever med særlige behov, vil disse efterskoler skævvride billedet. Eksempelvis viser tabellen, at gennemsnittet for tilskuddet til efterskoler er på 560.000 kr., mens det for efterskoler med særligt tilbud er noget højere, nemlig godt 4,5 mio. kr. kr. Af denne årsag er de 37 efterskoler med særligt tilbud i en kategori for sig selv.

Som det ses af tabellen modtager godt halvdelen af efterskolerne tilskud til specialundervisning.

Størrelsen af tilskud varierer med 15.000 kr. som det mindste, og 4.130.000 kr. som det største.

For efterskoler med særligt tilbud er det naturligvis alle efterskoler, der modtager tilskud til specialundervisning. Gennemsnittet for tilskuddet er på 4.529.000 kr. pr. efterskole, hvor den efterskole, der modtager mindst i tilskud får 148.000 kr., mens den efterskole der får mest modtager 11.458.605 kr.

1.4 Skoler med SFO og børnehave/vuggestue

I tabel 1.4.1 vises henholdsvis skoler med elever i SFO og skoler uden elever i SFO. Skolerne er desuden fordelt på skoleforening.

Tabel 1.4.1: Skoler med elever i SFO fordelt på skoleforening				
Skoleforening	Elever i SFO		Ingen elever i SFO	
	Procent	Antal skoler	Procent	Antal skoler
Danmarks Private Skoler	95%	132	5%	7
Dansk Friskoleforening	95%	290	5%	15
Deutscher Schul- und Sprachverein	100%	13	0%	0
Foreningen af Kristne Friskoler	85%	29	15%	5
Uden forening	100%	3	0%	0
Hovedtotal	94%	469	5%	27

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N= 494. Note: Ydermere findes to skoler, hvis skoleforening forsat er ukendt, som ligeledes har elever i SFO.

Tabellen viser, at langt størstedelen af de frie grundskoler har en tilhørende SFO. Således har 94% af alle frie grundskoler en SFO. For skoler i Danmarks Private Skoler og Dansk Friskoleforening har for begge vedkommende 95% af skolerne SFO. I Foreningen af kristne friskoler har 85% en SFO.

I tabel 1.4.2 vises henholdsvis skoler med tilknyttet vuggestue/børnehave og skoler uden. Skolerne er desuden fordelt på skoleforening.

Tabel 1.4.2: Skoler med tilknyttet vuggestue/børnehave fordelt på skoleforening				
Skoleforening	Vuggestue/børnehave		Ingen vuggestue/Børnehave	
	Procent	Antal	Procent	Antal skoler
Danmarks Private Skoler	33%	46	67%	93
Dansk Friskoleforening	28%	85	72%	220
DSSV	15%	2	85%	11
Foreningen af Kristne Friskoler	29%	10	71%	24
Uden forening	67%	2	33%	1
Hovedtotal	29%	145	71%	349

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. N=496. Note: Ydermere findes én skole, hvis skoleforening forsat er ukendt, som ligeledes har en vuggestue/børnehave tilknyttet.

Tabellen viser, at et mindretal af de frie grundskoler har en tilhørende vuggestue/børnehave. Således har 29% af alle frie grundskoler en børnehave/vuggestue tilknyttet. For skoler i både Danmarks Private Skoler og Dansk Friskoleforening har henholdsvis 33 og 28% af skolerne en vuggestue/børnehave. Den laveste andel af skoler med vuggestue/børnehave findes blandt de tyske mindretalsskoler hvor kun 15% har dette.

2. Finansiering af frie skoler

De frie skoler finansieres overordnet af:

- A. Tilskud fra staten (indirekte af kommunen, hvor elevernes bopælskommune reduceres i bloktilskuddet. Kommunen mister dog ikke det fulde tilskud)
- B. Egne indtægter, primært forældrebetaling

Økonomien i forbindelse med pasningsordninger er ikke en del af de efterfølgende statistikker og opgørelser.

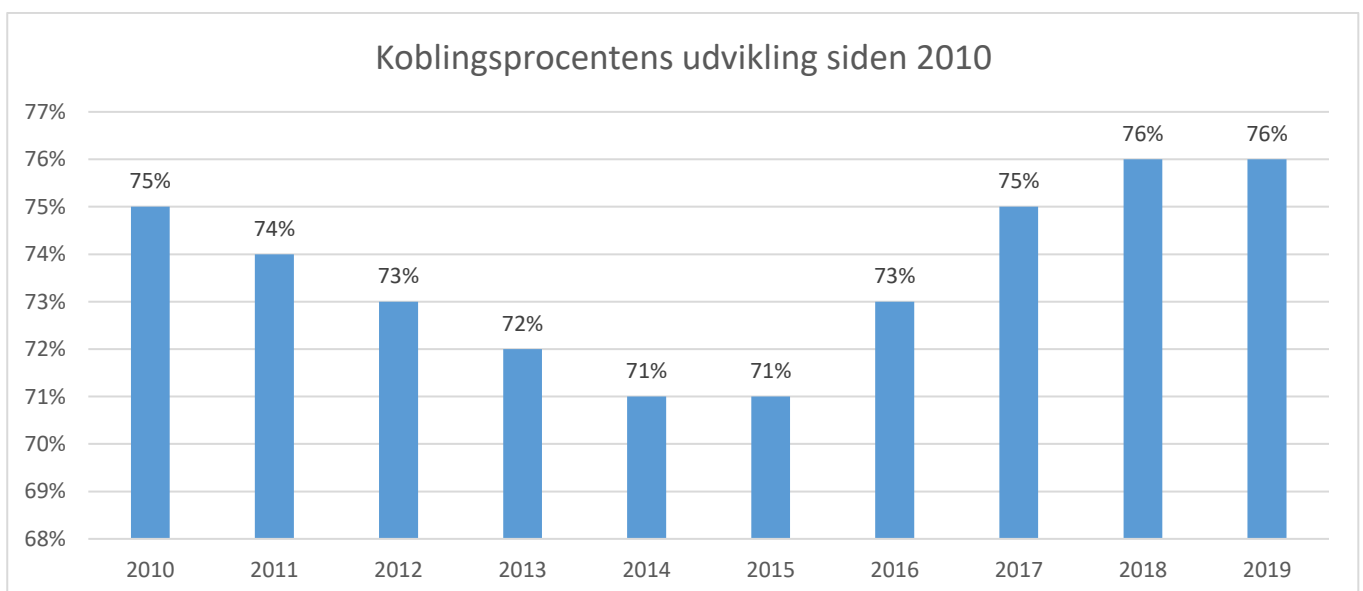
2.1 Tilskud fra staten

Tilskuddet fra staten tildeles forskelligt, alt efter om der er tale om en grundskole eller en efterskole.

Statstilskuddet til de frie grundskoler hænger tæt sammen med folkeskolens udgiftsniveau. Tilskuddet til de frie grundskoler er bundet op på udgiften pr. elev i folkeskolen tre år tidligere, således at 76 % af folkeskolens udgifter tre år tidligere danner grundlag for statstilskuddet til de frie skoler i 2019. Dette kaldes koblingsprocenten.

Koblingsprocenten blev mellem 2011 og 2015 gradvist reduceret, men med finanslov 2016 blev det vedtaget at øge koblingsprocenten fra 71 % til 73 %. I finansloven for 2018 blev koblingsprocenten øget til 76 %, hvilket er det højeste nogensinde. Forhøjelsen fra 2017 til 2018 blev lanceret som en social koblingsprocent. Koblingsprocenten blev fastholdt på 76% i 2019.

Figur 2.1: Koblingsprocentens udvikling siden 2010:

Statstilskuddet er opdelt i forskellige typer af tilskud: Generelle driftstilskud

På grundskoler dækker det generelle tilskud over drifts- og bygningstilskud, tilskud til SFO og kostafdelinger⁴. Det generelle tilskud fordeles efter antal elever, skolestørrelse, elevernes aldersfordeling og beliggenhed. Denne måde at fordele tilskuddene på, betyder, at små skoler får større tilskud pr. elev end store skoler, hvilket fremgår i afsnit 1.2 jf. figur 1.2.1 til 1.2.4. Herudover øremærkes midler til inklusion og seks særlige tilskudspuljer:

- Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, personlig assistance og hjælpemidler.
- Støtteundervisning i dansk af tosprogede elever (Tilskuddet administreres af fordelingssekretariat). Befordring af svært handikappede elever (Tilskuddet administreres af fordelingssekretariat).
- Vikarudgifter, sygeundervisning, læreres kursusudtagelse, herunder efteruddannelse og særlige lærerlønudgifter (Tilskuddet administreres af fordelingssekretariat).
- Tilskud til dækning af skolers udgifter til certificering af tilsynsførende og tilsyn mv., jf. lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler mv. (Tilsynet med undervisningen).
- Kompensation til tyske mindretalsskoler

I forhold til inklusion er der fra 2018 indført en permanent tilskudsordning for inklusion med et inklusionstilskud pr. skole, der aftrappes efter skolestørrelse. Der er afsat 70,0 mio. kr. til det særlige tilskud til inklusion i 2019 i en permanent tilskudsordning.

På efterskoler ydes det generelle tilskud i form af driftstilskud, bygningstilskud, tilskud til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand og inklusion.

Specielle tilskud til elever i frie grundskoler

Grundskoler modtager specielle tilskud til friplads- og opholdsstøtte til elevers skole og SFO. Herudover dækker specielle tilskud også over befordringstilskud:

- Friplads- og opholdsstøtte til elever
- Fripladstilskud til SFO
- Befordringstilskud til "syge og invaliderede" elever
- Pulje og betalingsloft til nedsættelse af befordringsudgifter
- Befordringstilskud i forbindelse med introduktionskurser og brobygning

Efterskoler modtager særlige tilskud til følgende:

- Tillægstakster til særligt prioriterende elevgrupper
- Specialundervisningstilskud

---

⁴ Fremgår af finansloven 2018 20.22.01, side 63

- Tilskud til Inklusion
- Tilskud til praktislæreruddannelse
- Tilskud til befordring i forbindelse med brobygning

Foruden ovenstående tilskud fordeles en del af statstilskuddet til grundskoler, som er tyske mindretalsskoler. Efterskolerne modtager desuden tillægskoster til elever på meritgivende brobygning, indvandrere og efterkommere heraf samt danskundervisning til tosprogede.

Få mere viden på

- Finansministeriets database over finanslove
<http://www.oes-cs.dk/olapdatabase/finanslov/index.cgi>
- Moderniseringsstyrelsens oversigt over finanslov og forslag til finanslov
<http://www.oes-cs.dk/bevillingslove/>
- Finanslov 2019 paragraf "20.22 Frie grundskoler og efterskoler" s. 62
<https://www.fm.dk/publikationer/2019/finansloven-for-2019>

2.2 Udviklingen i statstilskuddet på de frie grundskoler og efterskoler

Som det fremgår af tabel 2.2.1 er elevtallet steget markant på de frie grundskoler i perioden 2009-2019. Statstilskuddet har dog ikke fulgt med elevudviklingen i hele perioden. Således var statstilskuddet pr. elev faldende frem til 2014, hvor det var nede på ca. 50.000 kr. pr. elev. Herefter lå det stabilt omkring 51.000 kr. pr. elev i 2015 og 2016, hvorefter den igen steg i frem til 2018, som følge af forhøjelsen af koblingsprocenten i både 2017 og 2018.

Koblingsprocenten er bundet op på udgifter pr. elev i folkeskolen tre år tidligere og danner grundlag for statstilskuddet til de frie grundskoler. Udgiften pr. elev i folkeskolen 2013 var lav grundet lockouten i foråret 2013, hvilket ville få statstilskuddet til de frie grundskoler til at falde i 2016, men da koblingsprocenten øges, steg statstilskuddet svagt. Udviklingen i det samlede statstilskud og statstilskuddet pr. elev ses også i figur 2.2.1 og figur 2.2.2.

(mio. kr.)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Generelle tilskud	5350	5310	5293	5463	5508	5530	5723	5946	6479	6722	6759
Specielle tilskud	55	54	50	50	51	51	51	50	49	47	47
Tyske mindretal	5	5	8	9	10	14	17	17	18	18	18
I alt	5410	5369	5350	5521	5569	5595	5790	6013	6546	6787	6824
Antal elever (tusinde)	97	99	101	104	107	110	114	118	120	122	122

⁵ Ifølge anmærkninger fra finansloven fremgår det, at tilskud til tyske mindretalsskoler er nedlagt, og bevillingen er overført til Kulturministeriet, paragraf 18.2

Statstilskud pr. elev (t.kr.)	55	54	52	52	51	50	50	50	54	55	56
-------------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Data: 2009-2018 er fra statsregnskabet. 2019 er fra finansloven. Alle tal er omregnet til 2019 pris- og lønniveau.

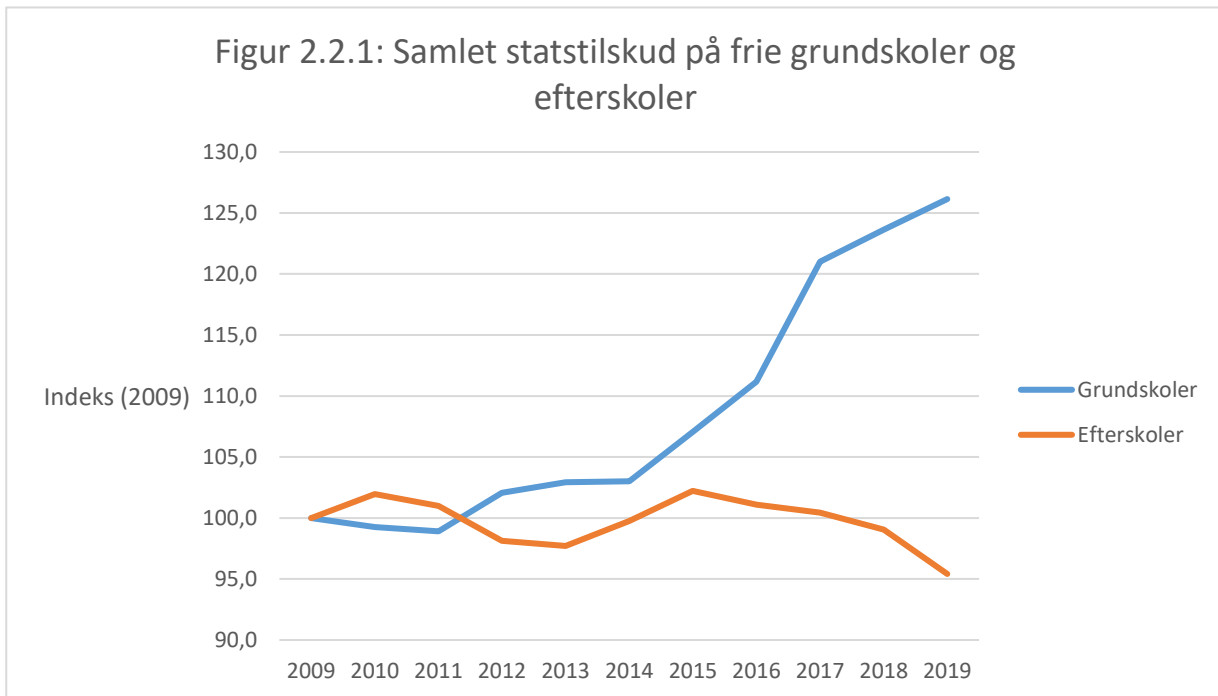
Tabel 2.2.2: Statstilskud til efterskoler											
(mio. kr.)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Generelle tilskud	1852	1856	1827	1764	1745	1769	1798	1764	1754	1723	1676
Særlige tilskud	182	215	223	228	237	253	276	286	282	286	268
Tillægstakster	11	14	16	15	17	18	17	19	18	17	8
I alt	2045	2085	2066	2007	1998	2040	2091	2068	2054	2026	1952
Antal elever (tusinde)	28	28	28	27	27	27	28	29	29	29	29
Statstilskud pr. elev (t.kr)	72	73	72	72	73	73	73	71	71	69	68

Data: 2009-2018 er fra statsregnskabet. 2019 er fra finansloven. Alle tal er omregnet til 2019 pris- og lønniveau.

Statstilskuddet til efterskoler er faldet, hvis 2009 sammenlignes med 2019, hvilket ses i tabel 3.2. Ydermere har elevtallet de seneste år været næsten konstant, og i 2019 forventes det at det høje antal efterskoleelever, ca. 29.000, fastholdes. Dermed falder tilskuddet pr. elev altså også.

Statstilskuddet pr. årselev har fra 2009 til 2015 været relativt konstant. Denne tendens stoppede imidlertid brat med et fald fra 2015 til 2016. Denne tendens er fortsat i 2018 og 2019, og har medført, at statstilskuddet pr. elev i 2019 med 68.000 kr. er det laveste, det har været i hele perioden fra 2009-2019.

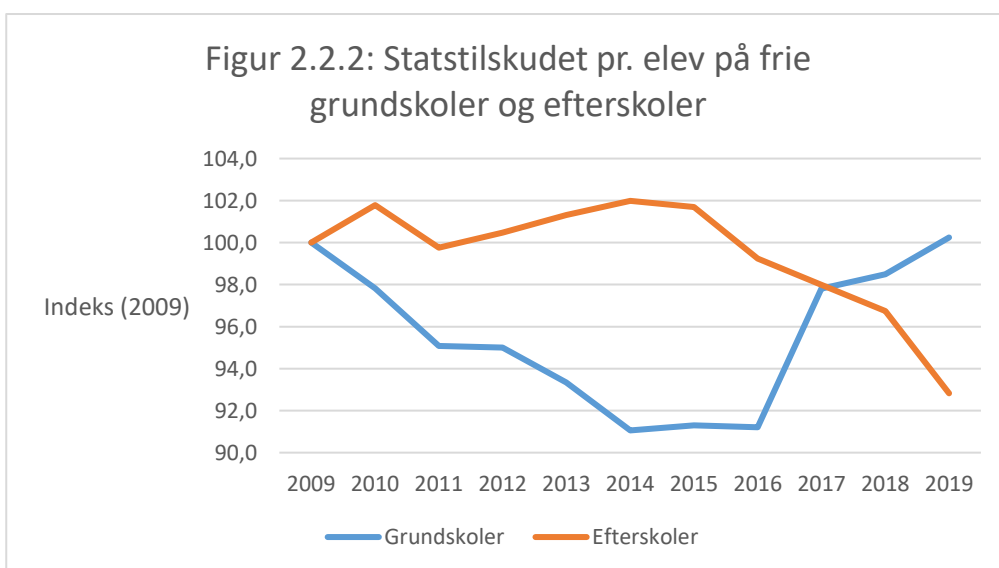
Figur 2.2.1 viser det samlede statstilskud, indeks med udgangspunkt i 2009. Siden 2009 er de frie grundskolers statstilskud steget, mens efterskolernes statstilskud samlet set er faldet.

Data: Finanslov 2019 samt tidligere finanslove og statsregnskaber.

Figur 2.2.2 viser statstilskuddet pr. elev, indekseret med udgangspunktet i 2009. Her fremgår det, at statstilskuddet pr. elev til efterskolerne er faldet i forhold til 2009 og har ramt sit laveste niveau i 2019.

Statstilskuddet pr. elev til de frie grundskoler har siden 2009 overordnet været på en rutchebanetur. Statstilskuddet pr. elev faldt fra 2009 til 2016 med knap ni procentpoint. Siden 2016 er det dog steget markant og er i 2019 oppe på niveauet for 2009.

Data: Finanslov 2019 samt tidligere finanslove og statsregnskaber.

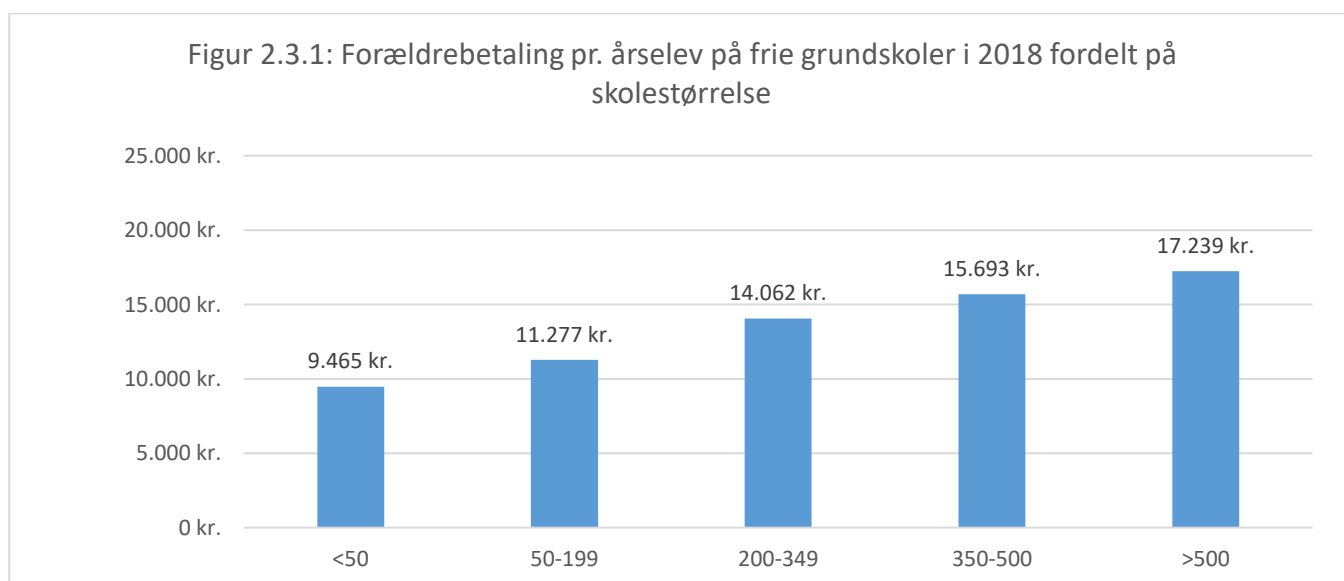
2.3 Forældrebetaling

Frie grundskoler er forpligtiget til en rimelig "egendækning" (sørge for egne indtægter) af skolens drift for at være berettiget til tilskud fra staten. Dette omfatter som oftest skolepenge, også kaldet forældrebetaling. I 2018 udgjorde forældrebetaling 21 % af grundskolernes samlede indtægter, mens de for efterskolerne udgjorde 33 % af de samlede indtægter (se figur 3.1.1 og 3.2.1). Derfor er skolepenge en vigtig del af de frie skolars indtægtsgrundlag. Til at nedbringe forældrebetalingen kan grundskoler søge om fripladstilskud, som administreres af fordelingssekretariatet.

Forældrebetaling på frie grundskoler

De frie grundskoler opkrævede i 2018 i gennemsnit 12.800 kr. i forældrebetaling pr. årselev⁶.

Forældrebetaling er støt stigende i takt med skolestørrelsen. Således er den gennemsnitlige forældrebetaling på skoler over 500 elever over 17.000 kr. årligt. I den modsatte ende ses det, at forældrebetalingerne på de mindste skoler, som har under 50 elever, kun er ca. 9.500 kr. årligt. Dette er illustreret i Figur 2.3.1. Denne tendens kan undre, når man sammenholder med figur 1.3, hvor det fremgår, at differencen mellem statstilskud og omkostninger pr. årselev er klart størst på de mindste skoler. Der er formentlig en sammenhæng med, at der i denne publikation alene kigges på skoledrift.

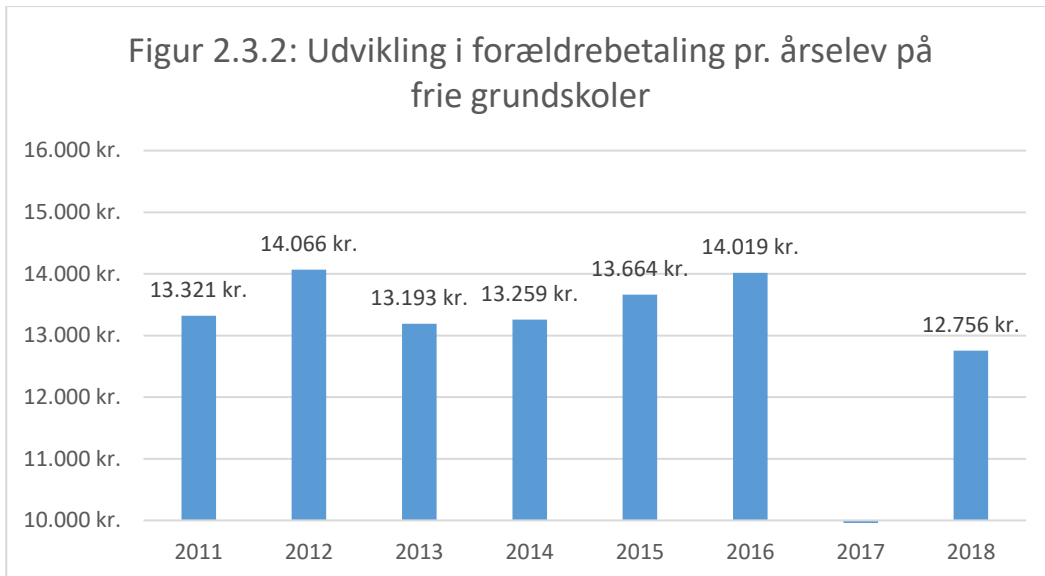

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2018

Den gennemsnitlige forældrebetaling til grundskolen har udviklet sig forskelligt igennem de sidste par år. Fra 2011 til 2012 steg den gennemsnitlige forældrebetaling med ca. 800 kr., for derefter at falde året efter. Den gennemsnitlige forældrebetaling har dog igen været stigende fra 2013 til 2016, hvor den gennemsnitlige elevbetaling er steget med ca. 800 kr. Endelig faldt beløbet med omkring 1.200 kr. fra 2016

⁶ Tallet er baseret på 476 frie grundskoler

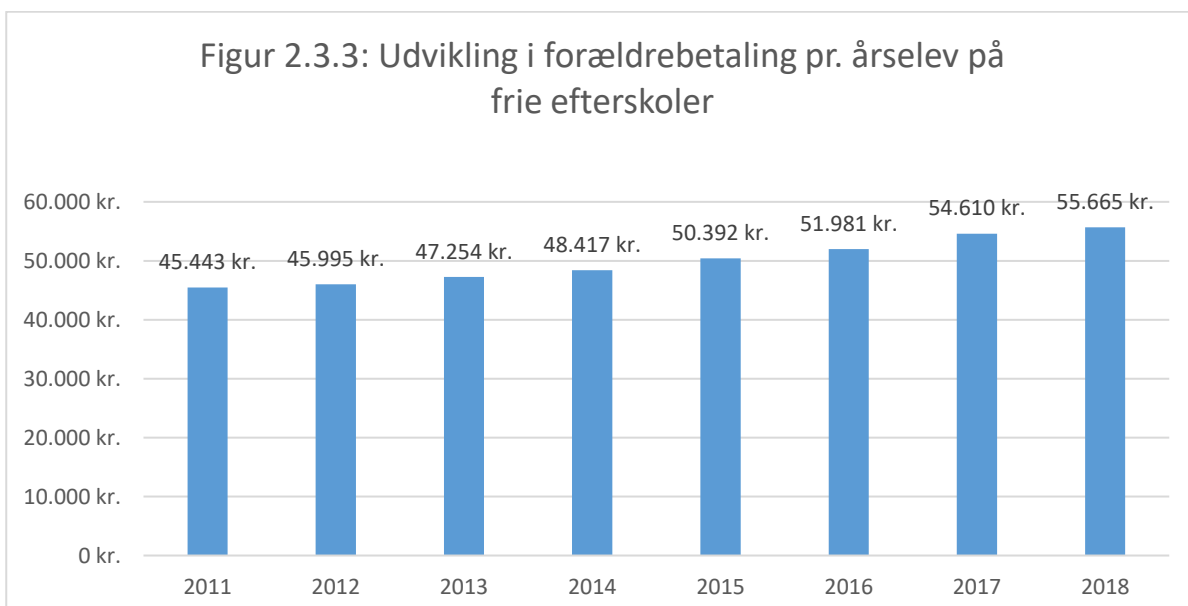
til 2018. Udviklingen fra 2011 og frem er afbilledet i Figur 2.3.2. Disse er tal, der er forbundet med store usikkerheder, og 2017 er udeladt i 2.3.2 på grund af dataproblemer med indbretningerne.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal (udregnet i 2018 priser)

Forældrebetaling på efterskoler

Forældrebetaling udgør en afgørende del af efterskolernes indtægtsgrundlag jf. afsnit 2 om skolernes økonomi. I 2018 var den gennemsnitlige forældrebetaling pr. årselev knap 56.000 kr., som det ses i figur 2.3.3.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2018.

Gennem de seneste år er der sket en væsentlig stigning i forældrebetalingen til efterskoler. Siden 2011 er den gennemsnitlige forældrebetalingen steget fra 44.596 kr. til 55.665 kr. i 2018, hvilket svarer til en stigning på 20 %. Dette er illustreret i Figur 2.3.3.

Efterskolerne er forpligtiget til at opkræve elevbetaling, men herudover er det også muligt for efterskoler at drive anden virksomhed, der ligger uden for efterskoleloven. Skolens midler må imidlertid alene komme efterskolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode. Selvom der ikke er nogen øvre grænse for en efterskoles mulighed for at drive anden virksomhed, kan det have økonomiske konsekvenser for den pågældende efterskole.

I finansloven af 2016 § 20.22.12.15. fremgår det, at "Grundtilskuddet fordeles med samme beløb til hver skole. *Beløbet kan dog i 2016 nedsættes med 4 pct. af den del af skolens indtægter fra virksomhed, der ikke er omfattet af lov om efterskoler og frie fagskoler, der i 2014 overstiger 2,0 mio. kr.*"

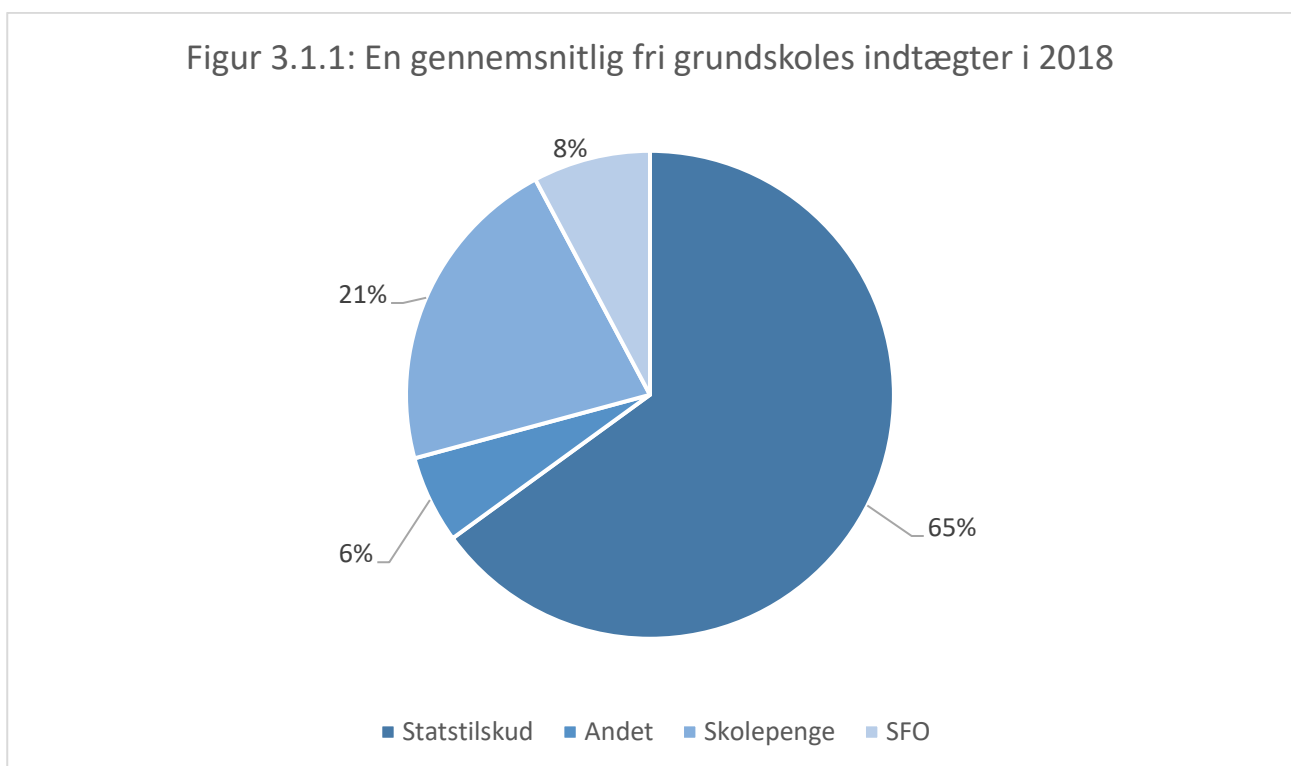
Dermed har efterskoler i nogen udstrækning mulighed for at øge deres indtægt med virksomhed, der ligger uden for efterskoleloven, så længe disse midler kommer skole og undervisningsvirksomheden til gode. Eksempler på anden virksomhed kan være kursusvirksomhed, lokaleudlejning mm.

3. Økonomi på frie skoler

I dette afsnit stilles skarpt på de frie skolers økonomi, hvor der først ses nærmere på de frie skolers indtægter og udgifter. Derefter kigges der på skolernes økonomiske situation.

3.1 Indtægter og udgifter på frie skoler: den gennemsnitlige frie grundskole

For at anskueliggøre frie skolers indtægter og udgifter, er det illustrativt at se på den gennemsnitlige frie skole. Frie grundskolers største indtægtsgrundlag er statstilskuddet, som gennemsnitligt udgør 65 % af de samlede indtægter, jævnfør figur 3.1.1⁷. Næstefter udgør skolepenge (dvs. forældrebetaling til undervisning) 21 % af indtægterne, hvilket dækker over selve forældrebetalingen og eksempelvis tilskud til nedbringelse af skolepenge.

N = 468

Note: Ovenstående figur består af gennemsnitsudregninger af frie grundskolers indtægter i 2018.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2018.

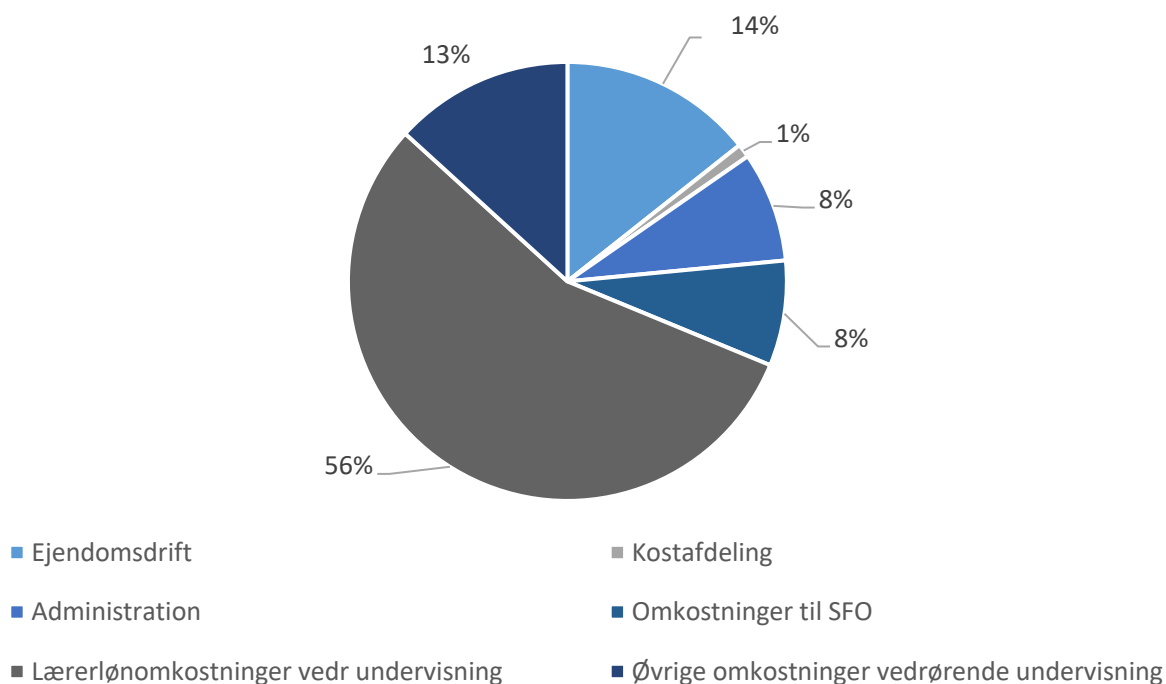
* Indtægter i forhold til SFO er forældrebetaling.

**Andet dækker eksempelvis over lejeindtægter og salg fra kantine.

⁷ Opgørelsen over den procentmæssige fordeling af indtægter kan ikke direkte sammenlignes med koblingsprocenten. Dette skyldes, at koblingsprocenten alene er baseret på folkeskolernes udgifter til undervisning. Dermed er indtægter/udgifter til SFO ikke medregnet.

Hvis man i stedet ser på skolernes udgifter, ses det, at den største udgift for en gennemsnitlig fri grundskole er lærerlønomkostninger⁸, som udgør 56 % af de samlede udgifter. Herudover udgør ejendomsdrift med 14 % den næststørste udgiftspost hos den gennemsnitlige fri skole. En gennemsnitlig fri skoles udgifter kan ses i figur 3.1.2.

Figur 3.1.2: En gennemsnitlig fri grundskoles udgifter 2018

N = 468

Note: Ovenstående figur består af gennemsnitsudregninger af frie grundskolers udgifter i 2018

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2018.

* Lærerlønomkostninger vedr. undervisning dækker over løn og lønafhængige omkostninger inkl. pensionsbidrag (før fradrag af lønrefusioner mv.) til lærere og ledere. Herudover lønrefusioner, tilskud efter lov om barselsudligning samt tilskud fra Fordelingssekretariatet til hhv. vikarpuljen og fratrædelsesordning.

** I omkostninger til SFO ligger både løn og andre omkostninger vedr. SFO som eksempelvis inventar og udstyr.

*** Ejendomsdrift dækker over løn og andre omkostninger for eksempel varme og el.

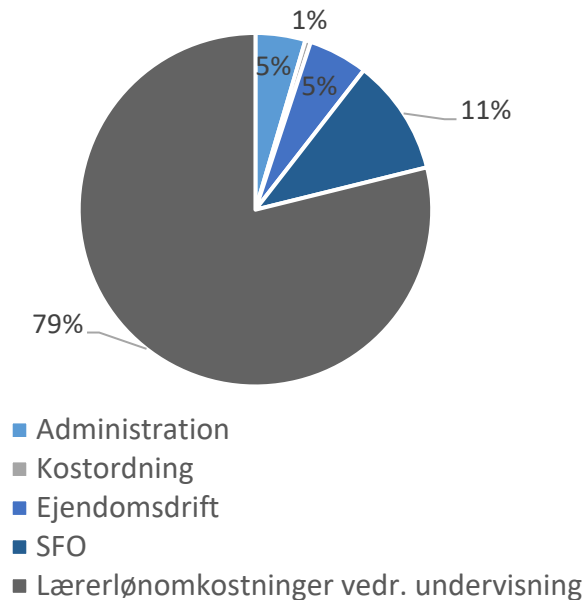
**** Administrationsudgifter er lønomkostninger og andre omkostninger som eksempelvis revision og kontorartikler.

Af den frie grundskoles samlede lønomkostninger går 79 % til undervisning, som dermed udgør den største lønpost. Herudover går 11 % af lønomkostningerne til SFO, og henholdsvis 5 % går til ejendomsdrift og administration, hvilket ses i figur 3.1.3. Det er imidlertid værd at bemærke, at omkostningerne til lærerløn også dækker over lønninger til skolelederen, viceskoleinspektør og afdelingsledere, hvorved omkostninger til egentlig undervisning er lavere.

⁸ Omkostninger til lærerløn dækker også over lønninger til skolelederen, viceskoleleder og afdelingsledere.

Figur 3.1.3: Lønomkostninger på en gennemsnitlig fri grundskole 2018

N = 468

Note: Ovenstående figur består af gennemsnitsudregninger af lønomkostningerne på frie grundskoler i 2018.

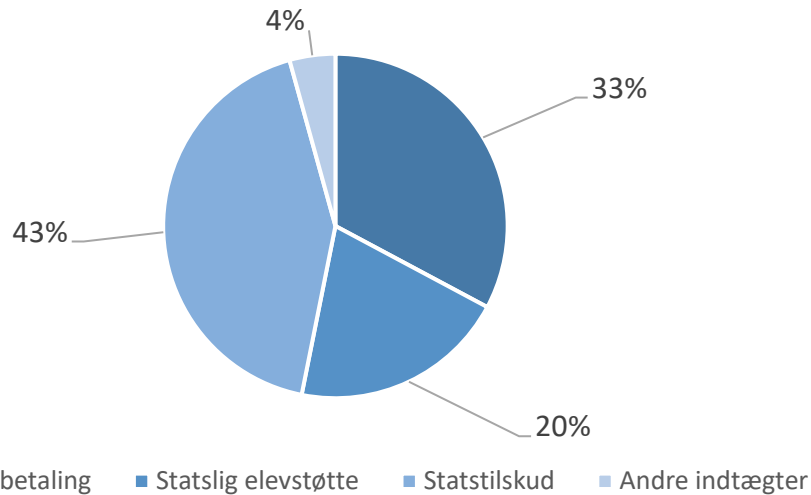
Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. Frie grundskolers gennemsnit i 2018.

*Lønomkostninger dækker over løn og lønafhængige omkostninger inkl. pensionsbidrag (før fradrag af lønrefusioner mv.) til ledere og lærere. Herudover lønrefusioner og tilskud efter lov om barselsudligning. Lærerkostninger vedr. undervisning dækker også tilskud fra Fordelingssekretariatet til hhv. vikarpuljen og fratrædelsesordning.

3.2 Indtægter og udgifter på frie skoler: den gennemsnitlige efterskole

På den gennemsnitlige efterskole er den største indtægt skolepenge, som består dels af statslig støtte til elevbetaling kaldet "statslig elevstøtte" og forældres egenbetaling kaldet "elevbetaling". Herefter følger statstilskud med 44%. Dette fremgår af figur 3.2.1, hvor indtægten skolepenge er delt op i henholdsvis "statslig elevstøtte" og "elevbetaling".

Figur 3.2.1: En gennemsnitlig efterskoles indtægter i 2018

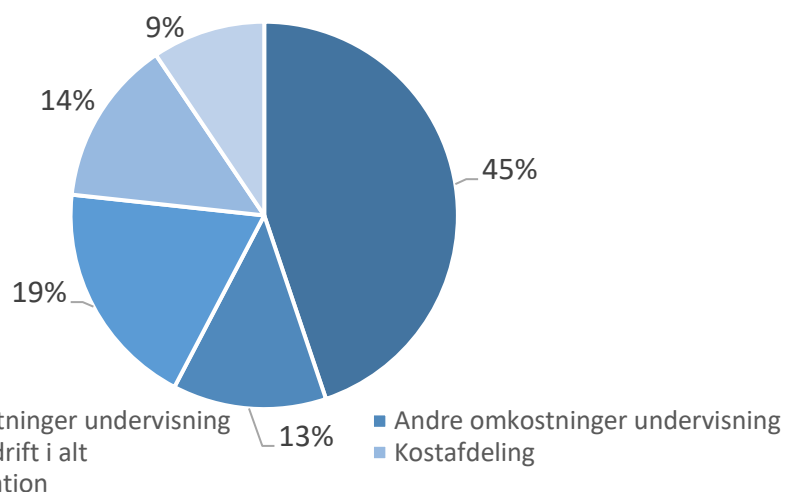
Note: Ovenstående figur består af gennemsnitsudregninger af efterskoles indtægter i 2018

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2017.

*Andet dækker eksempelvis over lejeindtægter.

Figur 3.2.2 viser, at efterskolernes største udgift, ligesom frie grundskoler, er lærerlønomkostninger med 45%, og dernæst ejendomsdrift med 19%. Herudover er det værd at nævne, at den gennemsnitlige efterskole også har substantielle udgifter til kostskoleafdelingen.

Figur 3.2.2: En gennemsnitlig efterskoles udgifter i 2018

Note: Ovenstående figur består af gennemsnitsudregninger af efterskoles udgifter i 2018

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2018.

* Lærerlønomkostninger vedr. undervisning dækker over løn og lønafhængige omkostninger inkl. pensionsbidrag (før fradrag af lønrefusioner mv.) til ledere og lærere. Herudover lønrefusioner og tilskud efter lov om barselsudligning.

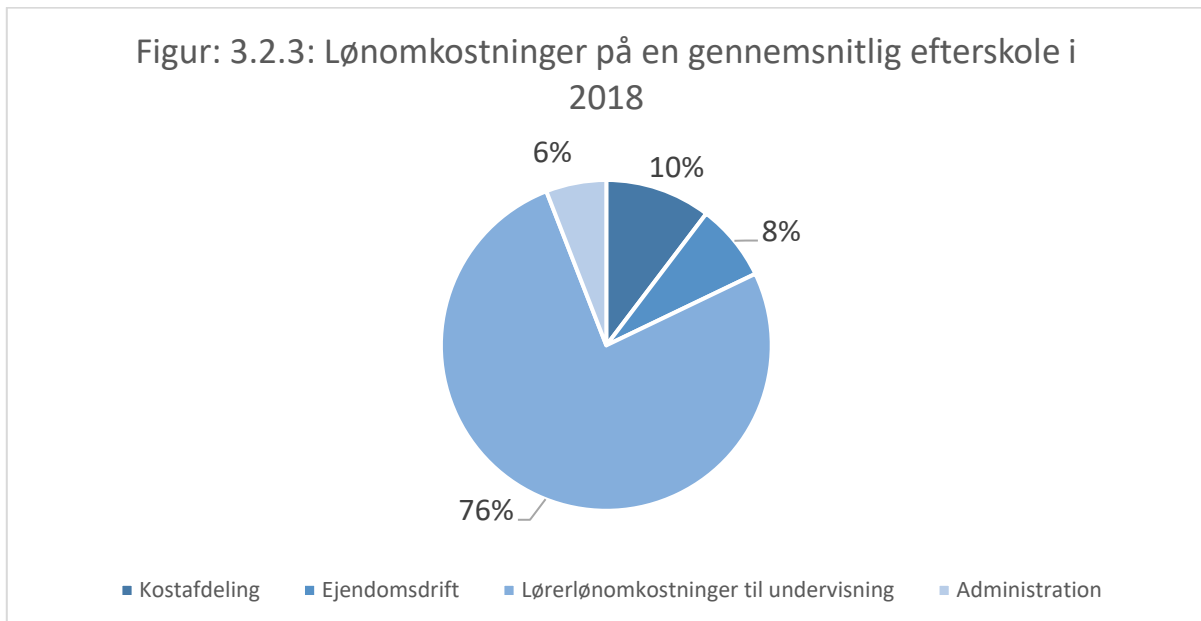
** Andre omkostninger vedr. undervisning er f.eks. undervisningsmateriale, inventar og lejrskoleudgifter.

*** Ejendomsdrift indeholder eksempelvis udgifter til løn, rengøring, varme, el og vand.

**** Kostafdeling dækker både udgifter til løn samt eksempelvis inventarer og madvarer.

***** Administration er eksempelvis lønomkostninger samt kontorartikler og markedsføring som PR og annoncer.

På den gennemsnitlige efterskole udgør lønomkostninger til undervisning 76 % af de samlede lønomkostninger⁹. Derudover går 10 % til kostafdelinger, og henholdsvis 8 % og 6 % går til ejendomsdrift og administration, hvilket ses i figur 3.2.3.

Note: Ovenstående figur består af gennemsnitsudregninger af lønomkostningerne på efterskoler i 2018.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal. Efterskolelernes gennemsnit i 2018.

*Lønomkostninger dækker over løn og lønafhængige omkostninger inkl. pensionsbidrag (før fradrag af lønrefusioner mv.) til ledere og lærere. Herudover lønrefusioner og tilskud efter lov om barselsudligning.

Opsummerende er der en række ligheder og forskelle mellem den gennemsnitlige efterskole og den gennemsnitlige grundskole, som er relevante at fremhæve.

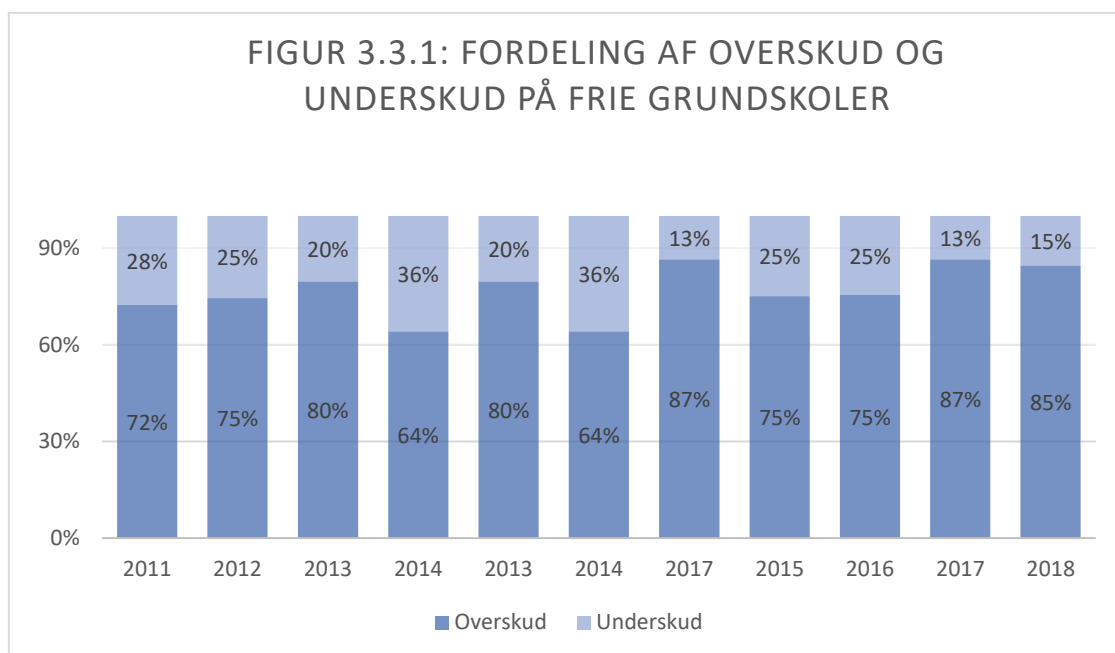
Den gennemsnitlige grundskole og efterskole minder i høj grad om hinanden, når det kommer til de gennemsnitlige lønomkostninger. Lørerlønomkostninger til undervisningen er i høj grad ens, mens ejendomsdrift og administration i nogen grad er ens. Selvom fordelingen af lønomkostningerne minder om hinanden, er der stor forskel på skolernes samlede indkomst- og udgiftssammensætning. Her er det for det første interessant, at lørerlønomkostningerne vedrørende undervisning udgør en betydelig mindre del af de samlede udgifter på den gennemsnitlige efterskole. Der er i stedet udgifter til tilsyn uden for undervisningen. For det andet udgør tilskud en væsentlig mindre andel af den gennemsnitlige efterskoles indtægter, sammenlignet med den gennemsnitlige grundskole. Dette betyder samtidig, at forældrebetalingen på den gennemsnitlige efterskole udgør en væsentlig større andel af efterskolens indtægter.

⁹ Lønomkostninger til undervisning dækker også over lønninger til skolelederen, viceskoleleder og afdelingsledere.

3.3 Fordelingen af skoler med overskud- og underskud

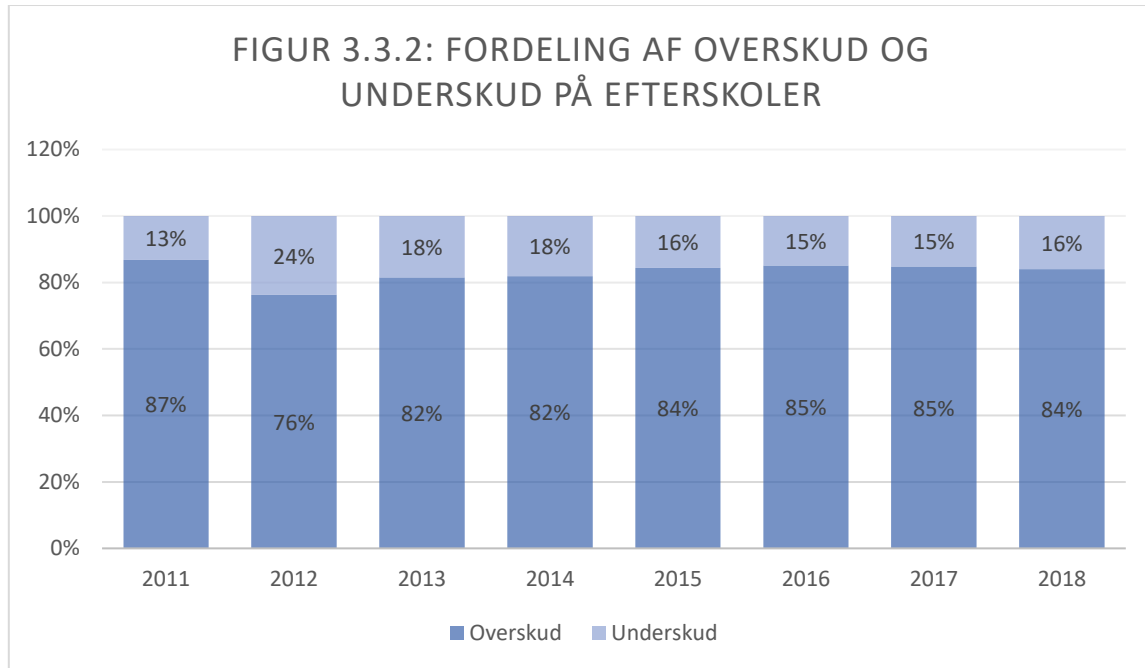
Figur 3.3.1 og figur 3.3.2 viser udviklingen i underskuds- og overskudsskoler på henholdsvis frie grundskoler og efterskoler.

Andelen af frie grundskoler med underskud faldt i årene 2011-2013, men steg kraftigt i 2014. I 2015 havde 75 % af frie grundskoler overskud, mens 25% af skolerne havde underskud. I 2016 var andelen af underskudsskoler faldet til 22 %, hvormed skolerne økonomi overordnet ser ud til at være forbedret. I år 2018 var der 15 % af de frie grundskoler som havde underskud, og 85 % af skolerne der havde overskud.

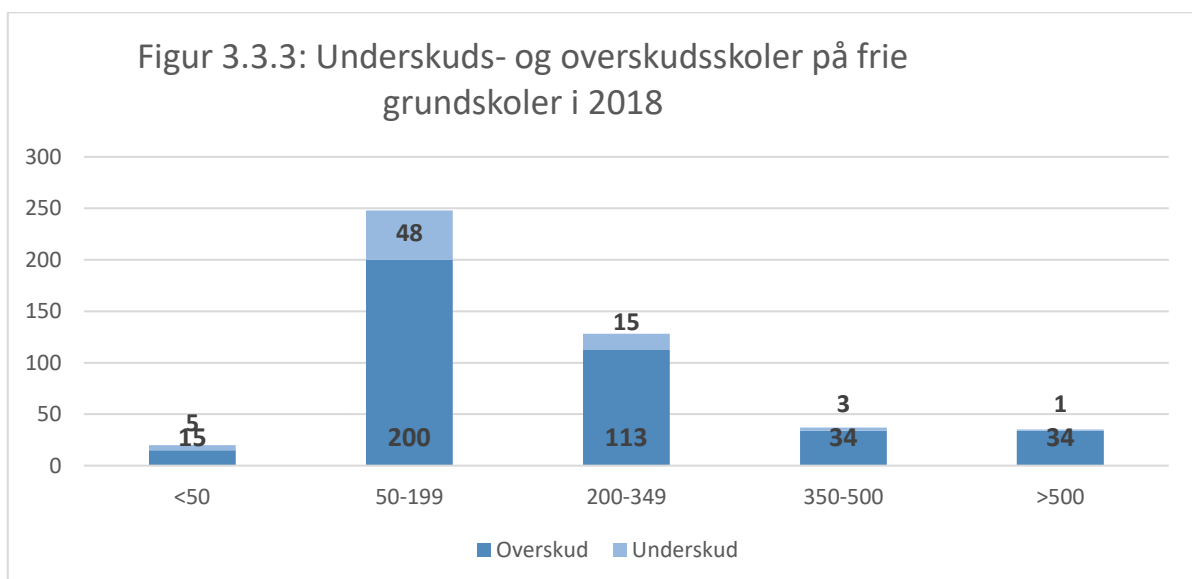
Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal.

Den økonomiske krise ramte efterskolerne i 2012, hvor 24 % skoler havde et underskud, hvilket ses i figur 3.3.2. Fra 2014 til 2016 er antallet af underskudsskoler faldet, og er forblevet på et niveau omkring 15%. Dette fald kan til dels finde grund i, at flere af de økonomisk pressede skoler er lukket, hvorfor det samlede antal af skoler også er faldet siden 2011

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal.

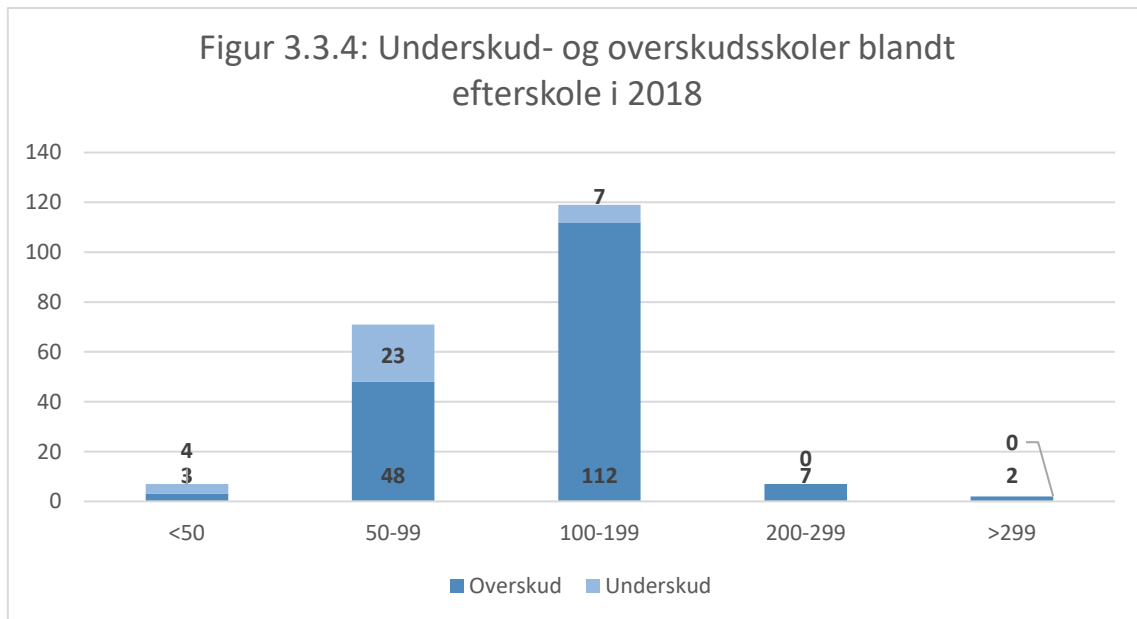
Undersøges udviklingen på frie grundskoler i overskuds- og underskudsskoler fordelt på skolestørrelse i 2018, er det primært skoler med under 200 elever, der har underskud, hvilket kan ses i figur 3.3.3. Blandt skoler med under 200 elever er der cirka 20 %, der har underskud. Blandt de resterende skoler med 200 elever eller flere, har knap ti procent af skolerne underskud. Det viser sig således, at en større andel af de små skoler er økonomisk pressede. Dette kan skyldes differencen mellem tilskud og at omkostningerne pr. elev på små skoler er større end på store skoler.

N = 468

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal.

Samme mønster ses blandt efterskoler i figur 3.3.4. I 2018 havde 35 % af skolerne med under 100 elever underskud, mens det kun er tilfældet for 5 % af efterskolerne med mindst 100 elever. Igen er det altså særligt de små skoler, der har underskud.

Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal

4. Det statslige tilsyn med de frie skoler

På de frie grundskoler føres flere former for tilsyn. Først og fremmest har forældrene et ansvar for at føre tilsyn med skolen jf. §9 i friskoleloven. Derudover skal en fri grundskole selv vælge, om de vil selvevaluere eller om de vil vælge en certificeret tilsynsførende jf. §9a stk. 1-3 i Friskoleloven. Størstedelen af skolerne vælger en certificeret tilsynsførende frem for selvevaluering. Med hjemmel i §9f i Friskoleloven fører styrelsen for Undervisning og Kvalitet også tilsyn med de frie grundskoler samt efterskoler, hvilket vil være fokus for dette afsnit.

4.1 Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Udgangspunktet for Styrelsen for Undervisning og Kvalitets (STUK) kontrol af de frie skoler er det såkaldte "stå-mål-med-krav" samt kravet om demokratisk dannelse. Kravene fremgår begge af friskoleloven.

I "stå-mål-med-krav" ligger, at de frie skoler skal give en undervisning, der kan stå mål med, hvad der kræves i folkeskolen. Elever, der forlader 9. eller 10. klasse på en fri skole skal have samme muligheder videre i uddannelsessystemet, som elever fra folkeskolen. Eleverne på en fri grundskole skal aflægge 9. klasseprøver, medmindre den har meddelt Ministeriet for Børn og Undervisning og Ligestilling, at den ikke aflægger prøver.

I forhold til kravet om demokratisk dannelse, fremgår det af friskoleloven, at skolerne "skal efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene." (§1 stk. 2, Friskoleloven). Tilføjes om "demokratisk dannelse" stammer fra en lovændring, der trådte i kraft 1. januar 2017.

Derudover foretager STUK et økonomisk tilsyn samt et tilsyn med specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Det økonomiske tilsyn baseres på afrapporteringer og tilskudserklæringer fra skolernes revisorer. Udgangspunktet er, at skolens økonomi skal være så god, at der ikke er overhængende risiko for at statstilskuddet går til spil. Tilsyn med specialundervisning omhandler både tilsyn med, at tilskuddene til specialundervisning mv. anvendes efter de gældende regler og at specialundervisningen står mål med, hvad der kræves i folkeskolen.

Tilsynet kan opdeles i tre forskellige typer af tilsyn: risikobaseret tilsyn, tematisk tilsyn og enkeltsagstilsyn. De tre typer præsenteres kort i tabel 4.1.

Tabel 4.1: Statens tilsyn med de frie skoler

Risikobaseret tilsyn	Tematisk tilsyn	Enkeltsagstilsyn
Skolerne udvælges på baggrund af:	Skolerne udvælges på baggrund af:	Skolerne udvælges på baggrund af: - Henvendelser

- Screeninger af resultater ved folkeskolens afgangsprøver
- Overgang til ungdomsuddannelser
- Løfteevne. Konkret sammenlignes eleveres resultater med elever i folkeskole med samme socioøkonomiske baggrund.
- Et parameter, der har voldt skolerne problemer
- Et parameter, hvor der er politisk ønske om fokus
- Opfølgning til det risikobaserede eller tematiske tilsyn
- Oplysninger fra andre myndigheder eller pressen

Det risikobaserede tilsyn gennemføres hvert andet år.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt undervisningen lever op til de gældende krav, kan styrelsen vælge at iværksætte et skærpet tilsyn. Det kan således iværksættes som følge af det almindelige tilsyn eller ved henvendelser fra tilsynsførende, hvis skolen ikke har efterlevet dennes påbud. Det skærpede tilsyn indeholder blandt andet, at styrelsen overværer en stor del af undervisningen i alle klasser og alle fag. Derudover vil styrelsen også holde møder med den daglige ledelse, lærerne og skolens bestyrelse. Styrelsen kan vælge at komme uanmeldt til undervisningen samt afholde tests.

Det skærpede tilsyn munder ud i en rapport, hvor styrelsen vurderer kvaliteten af undervisningen. På baggrund af denne rapport træffer styrelsen afgørelse af, om skolen kan fortsætte som hidtil, hvis der ikke var væsentlige kritikpunkter, eller om skolen skal have et påbud om at rette op på kritikpunkterne inden for en bestemt periode. Styrelsen kan også afgøre, at en skole skal fratages tilskud og retten til at være fri grundskole.

4.2 Styrelsens tilsyn med frie skoler i 2018

Hvert år afrapporterer styrelsen sine aktiviteter på tilsynsområdet, hvilket er grundlaget for dette afsnit. Her præsenteres kort, hvilke aktiviteter styrelsen havde på det frie skoleområdet i 2018.

Tematisk tilsyn med opfyldelsen af frihed og folkestyre-kravet

I 2018 blev der gennemført tilsyn på 12 frie grundskoler på baggrund af det tematiske tilsyn.

En skole skulle tilbagebetale 16 mio. kr. for overtrædelse af friskolelovens frihed og folkestyre-krav, uafhængighedskrav samt krav om danskundskaber. I slutningen af 2018 traf styrelsen afgørelse om, at tilskuddet for skolen skulle bortfalde, idet der var væsentlig usikkerhed om skolens fortsatte økonomiske drift og dermed væsentlig fare for, at skolen på meget kort sigt måtte indstille sin virksomhed på grund af utilstrækkelig likviditet til finansiering af driften.

En anden skole mistede sit tilskud, og skolen blev pålagt at tilbagebetale 10 mio. kr. grundet overtrædelse af såvel friheds- og folkestyrekravet, som stå mål med-kravet. En tredje skole blev i 2018 pålagt at tilbagebetale tilskud på i alt godt 12 mio. kr. for overtrædelser af friskolelovens frihed og folkestyre-krav.

For en fjerde skole blev der truffet afgørelse i januar 2019 med påbud om at undgå inhabilitet i forbindelse med prøveafholdelse og tydeliggørelse af dekorumkravet over for skolens personale og bestyrelse.

Fire af skolerne blev anmodet om at redegøre for blandt andet skolens opfyldelse af stå-mål-med-kravet, herunder bl.a. tilrettelæggelse af undervisningen, hvordan skolen arbejder med overgang til ungdomsuddannelse, beskrivelse af inklusionsindsats og specialundervisning.

En femte skole modtog i januar 2019 en afgørelse med et tilbagebetalingskrav på knap 1,1 millioner kr. for overtrædelse af friskolelovens § 5 stk. 2, 2. led, hvorefter skolens midler alene må komme skolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode. Baggrunden for tilbagebetalingskravet var elev- og personalerejser, som styrelsen vurderede at være af helt overvejende social karakter.

To skoler har i 1. kvartal 2019 modtaget partshøring over forskellige påbud. En sag blev afsluttet i maj 2019 uden påbud eller andre sanktioner. Yderligere en skole blev sat i skærpet tilsyn i 2018 og er fortsat i skærpet tilsyn, ligesom tre andre skoler fortsat er i tilsyn.

Tilsyn med opfyldelsen af *stå mål med-kravet* på skoler uden prøver

Der er godt 30 frie grundskoler i Danmark, som ikke tilbyder folkeskolens afgangsprøver. Styrelsen har i 4. kvartal 2018 igangsat et tematisk tilsyn med fokus på *stå mål med-kravet* i dansk, matematik og IT, hvor seks prøve-frie skoler indgår. Skolerne blev udtaget på baggrund af konkrete henvendelser angående stå mål med-kravet, en screening af skolernes hjemmesider og ud fra geografi.

I det tematiske tilsyn har styrelsen gennemgået skolernes redegørelser, som indeholder beskrivelser af:

- skolens evaluering af elevernes faglige niveau
- skolens mål og planer
- skolens undervisning i IT, herunder lærerkompetencer og undervisningsmidler

Efterfølgende har styrelsen gennemført tilsynsbesøg på seks skoler. På baggrund af en vurdering af skolernes redegørelser og tilsynsbesøgene vil styrelsen træffe afgørelse om, hvorvidt den enkelte skoles undervisning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen samt hvorvidt skolen, i tilstrækkelig grad, har fastsat mål og planer for skolens samlede undervisningstilbud. Tilsynet blev afsluttet i 2. kvartal 2019.

Tilsyn med skoler med specialundervisningsprofil

En fri grundskole kan certificeres, hvis skolens specialundervisningstilbud har en særlig specialundervisnings-profil, som har tilstrækkelig faglig kvalitet. Der er 10 frie grundskoler i Danmark, som er certificeret som skoler med en særlig specialundervisningsprofil.

I 1.kvartal 2018 udtog styrelse 4 skoler med henblik på at undersøge, om kvaliteten af undervisningen på skolerne står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. som er afsluttet i 2. kvartal 2019, viste, at samtlige skoler fuldt ud lever op til forudsætningerne for at være certificeret med en særlig specialundervisningsprofil.

Enkeltsagstilsyn gennemført i 2018

Styrelsen har gennemført fem enkeltsagstilsyn på området med frie grundskoler i 2018. herudover er en sag fra 2018 afsluttet i 1. kvartal 2019.

Magtanvendelse:

Et af tilsynene har omhandlet fysisk magtanvendelse. Sagen blev indledt på baggrund af en henvendelse fra en kommune, som havde modtaget forældrehenvendelser om magtanvendelse på skolen. I den pågældende sag var det styrelsens vurdering, at der var tale om enkeltstående tilfælde af fysisk magtanvendelse over for elever, og ikke udtryk for en pædagogisk praksis på skolen. Styrelsen har i sin afgørelse understreget, at styrelsen ser med stor alvor på uretmæssig brug af magtanvendelse og har opfordret skolen til at fortsætte arbejdet med at sikre elevernes trivsel.

Undervisningskvalitet:

En anden sag blev indledt på baggrund af forældrehenvendelser om undervisningens kvalitet og tvivl om, hvorvidt skolen indhentede børneattester på medarbejdere. Styrelsen har gennemført et tilsyn med stå mål med-kravet. Styrelsen har aflagt tilsynsbesøg på skolen, gennemført stikprøvekontrol af børneattester samt modtaget skolens skriftlige redegørelser. Styrelsen vurderede på den baggrund, at skolen levede op til stå mål med-kravet og indhentede børneattester, og styrelsen afsluttede dermed tilsynssagen.

Overholdelse af frihed og folkestyre-kravet:

En tredje sag blev indledt på baggrund af henvendelser fra bl.a. den certificerede tilsynsførende om overholdelse af frihed og folkestyre-kravet. Styrelsen fandt på baggrund af skolens redegørelse, at skolen levede op til frihed og folkestyre-kravet. Efterfølgende indledte styrelsen tilsyn med skolens overholdelse af stå mål med-kravet. På baggrund af tilsynsbesøg og skolens redegørelser og fremsendte materiale vurderede styrelsen, at skolen levede op til stå mål med-kravet, og afsluttede dermed tilsynssagen.

Manglende oplysninger:

To sager omhandlede opfølgning på styrelsens tidligere anmodning til skolerne om at lægge en række manglende oplysninger ud på skolens hjemmeside i henhold til friskolelovens krav til offentliggørelse af oplysninger. Styrelsen kunne konstatere, at dette var sket og afsluttede dermed tilsynssagerne.

Uafhængighed:

Styrelsen indledte en sjette tilsynssag med en skole på baggrund af en henvendelse om bekymring for skolens uafhængighed i forhold til en meditationsskole, som var beliggende på samme matrikel som skolen, og hvor der var nære relationer mellem skolen og meditationsskolen. Tilsynet vedrørte endvidere forhold omkring magtanvendelse på skolen, samarbejde med PPR og underretninger til de sociale myndigheder om elever på skolen. Styrelsen traf afgørelse i sagen i april 2019 på baggrund af skolens redegørelser, styrelsens anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg samt kontakt til kommunen, sundhedsplejerske og skolepsykolog. Styrelsen konkluderede, at skolen lever op til stå mål med-kravet, og at tilsynet ikke gav anledning til at konkludere, at skolen ikke lever op til frihed og folkestyre-kravet. Skolen fik samtidig to påbud vedrørende sikring af habilitet i ansættelsessager på skolen og sikring af, at der ikke fremover sker brud på tavshedspligten. Skolen fik herudover en henstilling om vedvarende at være opmærksom på uafhængighed til meditationsskolen.

4.3 Skærpede krav ved oprettelse af nye frie grundskoler

Den 7. november 2017 indgik regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti en politisk aftale om styrket tilsyn med de frie grundskoler. Foruden en styrkelse af tilsynet, vedtog de en ny godkendelsesprocedure for nyoprettede frie grundskoler. Det betyder, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet skal godkende skolen, før undervisningen kan begynde. STUK vil vurdere, om den nye skole forventes at tilrettelægge sin virksomhed, så den lever op til frihed og folkestyre-kravet. Derudover skal skolen kunne redegøre for sammensætningen af en eventuel skolekreds. En eventuel skolekreds er den kreds af personer, der står bag oprettelsen af en ny skole, som er enige i skolens idegrundlag og som har interesse for at støtte det arbejde, der skal foregå på skolen.¹⁰. Der er i øjeblikket et lovforslag i proces, som vil yderligere skærpe kontrollen i forbindelse med nyoprettelse af frie skoler.

---

¹⁰[file:///C:/Users/sofiepk/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/171107-Aftaletekst-om-styrket-tilsyn-med-de-frie-skoler%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/sofiepk/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/171107-Aftaletekst-om-styrket-tilsyn-med-de-frie-skoler%20(1).pdf)

5. Trivslen på de frie skoler

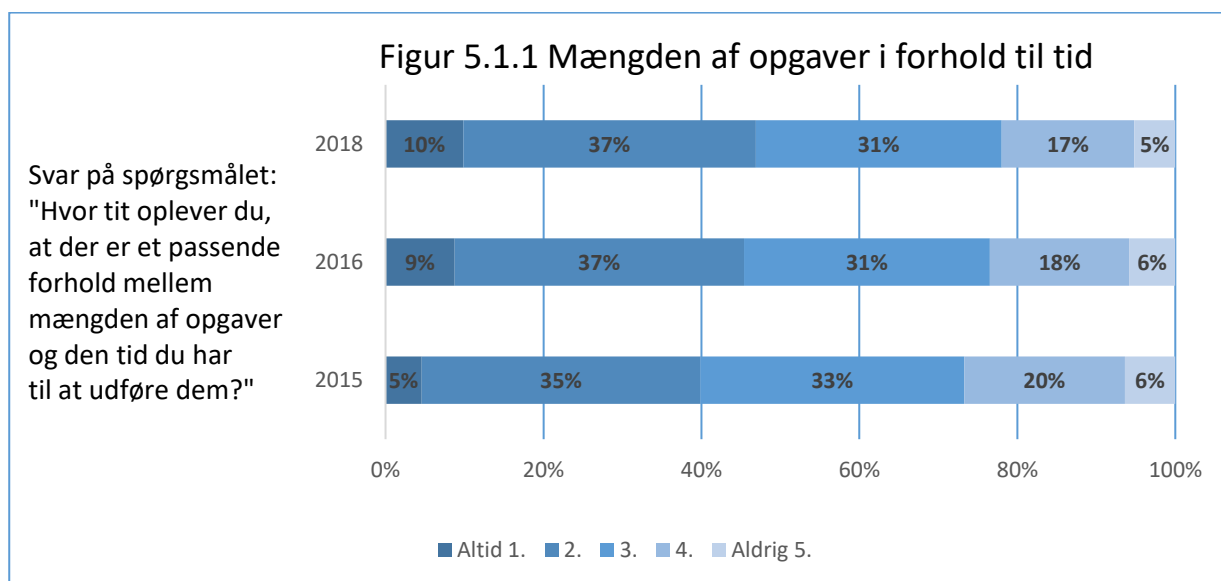
I starten af februar 2018¹¹ udsendte Frie Skolers Lærereforening en trivselsundersøgelse til vores medlemmer. 2.649 medlemmer svarede på spørgeskemaet, og de centrale resultater af undersøgelsen præsenteres i det følgende.

Da det er tredje gang trivselsundersøgelsen gennemføres, er det muligt at sammenligne tallene fra hhv. 2015, 2016 og 2018. For langt de fleste svar gælder, at der ikke er nogen særlig forskel på tværs af, hvilken skoletype medlemmet arbejder på. Heller ikke alder, køn, ansættelsesgrad eller skolestørrelse ser ud til at have nogen større betydning i forhold til trivsel og arbejdsmiljø. Svarene fordeler sig forholdsvis jævnt på disse baggrundsoplysninger. De få steder, hvor oplysningerne alligevel har en betydning, er det nævnt.

Først og fremmest viser Trivselsundersøgelsen, at op mod 78 % af lærerne på de frie skoler ofte trives på deres skole, mens kun 4 % ikke trives på deres arbejdsplads. 91 % af lærerne oplever, at de leverer en meningsfuld arbejdsindsats. Disse tal er forbedret siden både 2015 og 2016.

5.1. Forholdet mellem opgaver, kvalitet og tid

Figur 5.1.1 viser besvarelser på spørgsmålet "Hvor tit oplever du, at der er et passende forhold mellem mængden af opgaver og den tid du har til at udføre dem?", hvor svarene er givet på en skala fra 1-5, hvor 1 er altid, og 5 er aldrig.

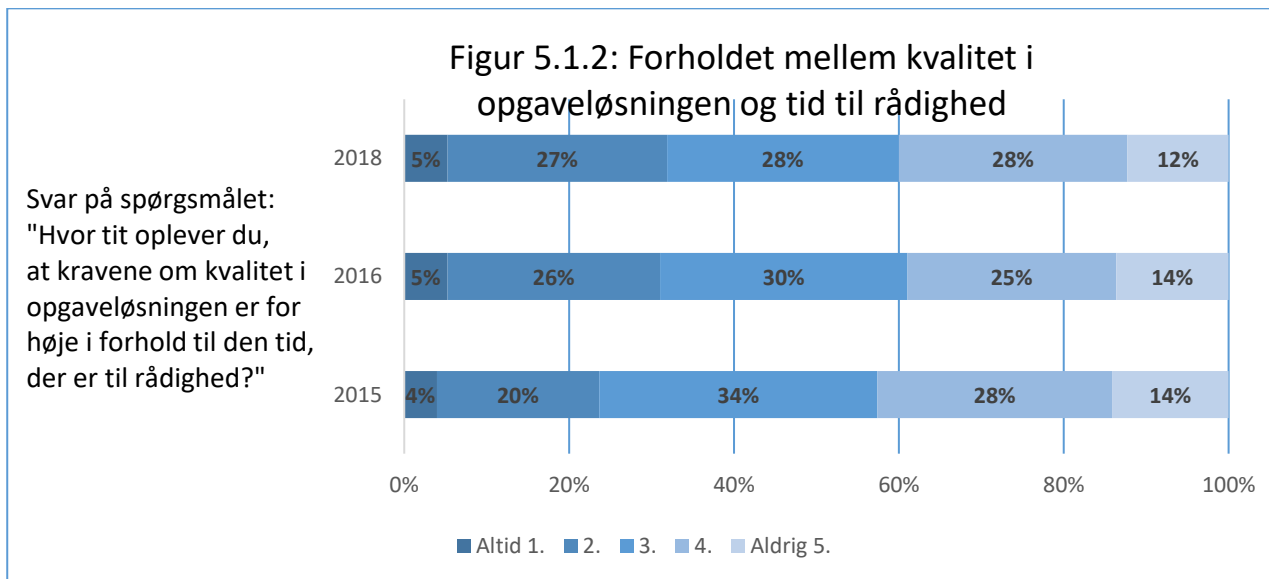
Data: Frie Skolers Lærereforenings Trivselsundersøgelser

Som det fremgår af figur 5.1.1, oplever ca. 47 % i 2018 altid eller det meste af tiden et passende forhold mellem mængden af opgaver og den tid, der er til rådighed. 22 % oplever aldrig eller sjældent, at der er et passende forhold mellem mængden af opgaver og den tid, de har til at udføre dem. Sammenlignes der med

¹¹ Trivselsundersøgelsen gennemføres hvert andet år – således igen i 2020.

tal fra undersøgelserne i 2015 og 2016 ses det, at der er en meget svag stigning i antallet af medlemmer, som mener, at der er et passende forhold mellem mængden af opgaver og den tid, der er til rådighed.

Figur 5.1.2 viser besvarelser på spørgsmålet "Hvor tit oplever du, at kravene om kvalitet i opgaveløsningen er for høje i forhold til den tid, der er til rådighed?". Også her er svarene givet på en skala fra 1-5, hvor 1 er altid, og 5 er aldrig.

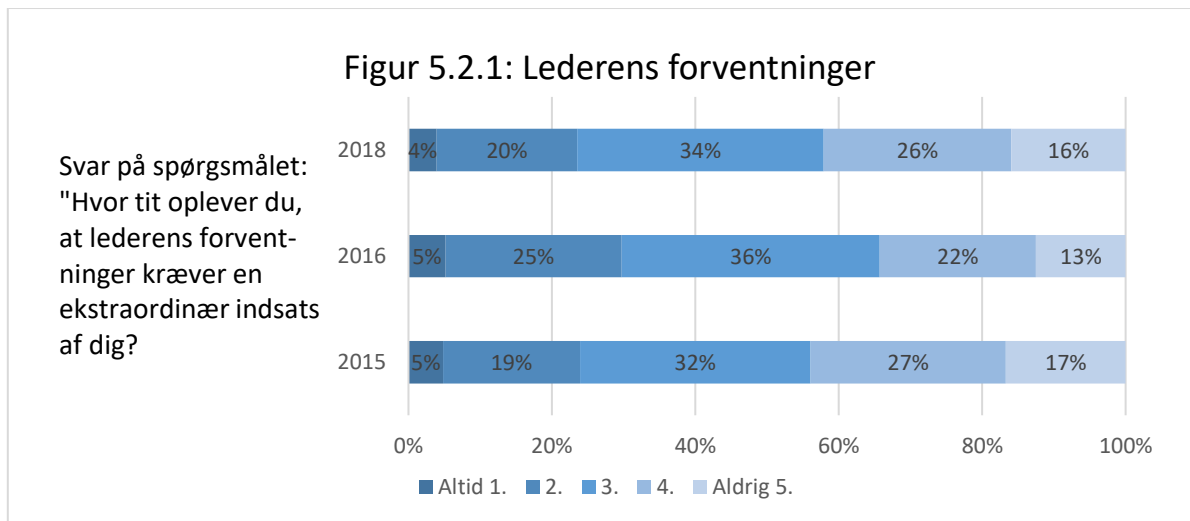

Data: Frie Skolers Lærereforenings Trivselsundersøgelser

Af figuren ses det, at 40 % i 2018 aldrig eller næsten aldrig oplever, at kravene om kvalitet er for høje. Omvendt oplever 32 %, at kravene ofte er for høje i forhold til den tid, der er til rådighed. Sammenlignes der med de to tidligere år ses det, at samme tendens gjorde sig gældende i 2016, mens der var lidt færre der oplevede, at kravene var for høje i forhold til tiden i 2015.

5.2 Forventninger fra forældre og ledelse

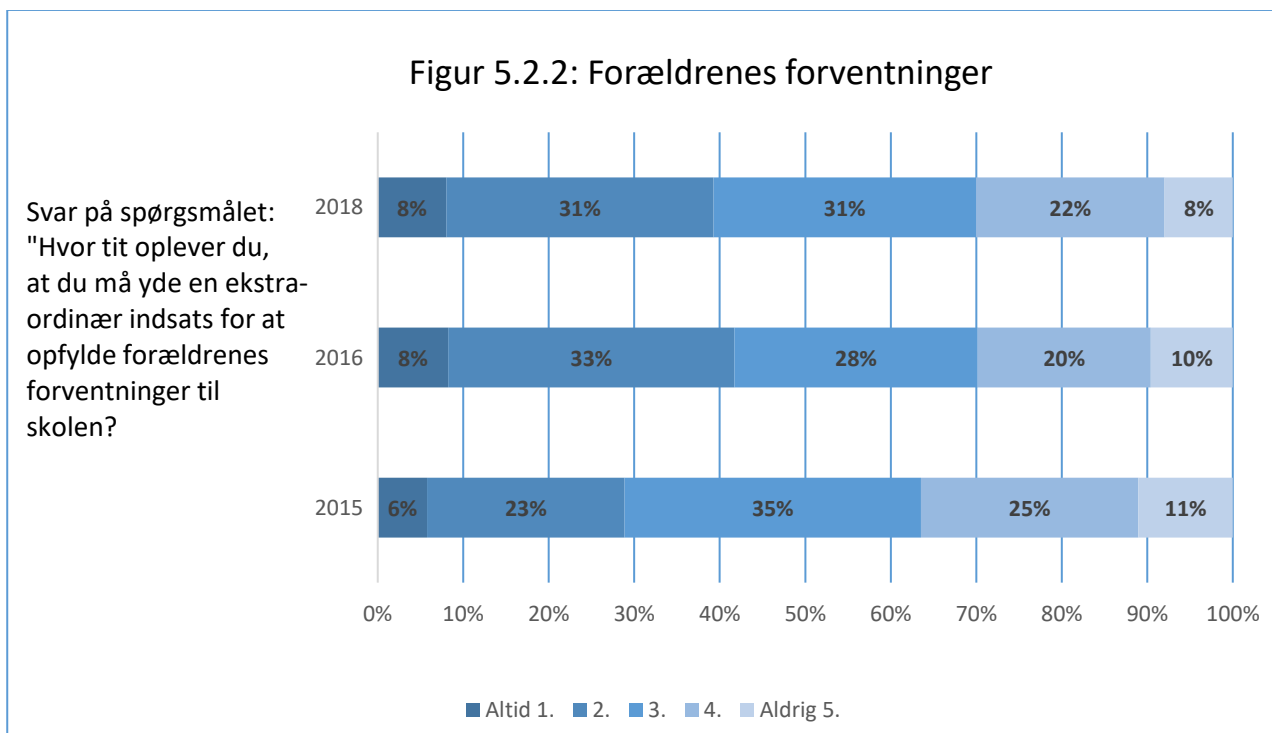
Figur 5.2.1 viser besvarelser på spørgsmålet "Hvor tit oplever du, at du må yde en ekstraordinær indsats for at opfylde din leders forventninger til dig?".

Data: FSL's trivselsundersøgelser

Figur 5.2.1 viser, at ca. 24% i 2018 ofte eller altid føler, at lederens forventninger kræver en ekstraordinær indsats. 42% føler aldrig eller sjældent, at dette er tilfældet. Sammenlignes med tallene fra 2016, er der sket et fald i antallet af medlemmer, der mener, at lederens forventninger kræver en ekstraordinær indsats. I 2016 oplevede 29%, at lederens forventninger krævede en ekstraordinær indsats, mens dette tal var 24% i 2015.

I figur 5.2.2 vises resultaterne for samme spørgsmål, men hvor det er forældrenes forventninger, der spørges ind til.

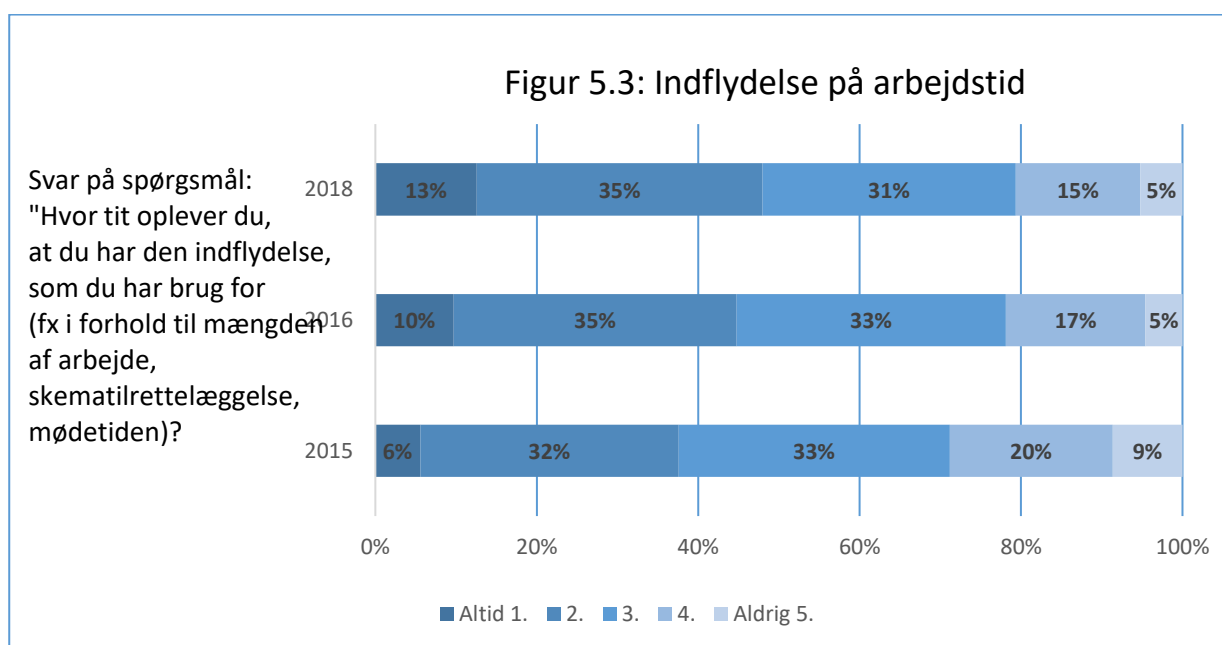

Data: FSL's trivselsundersøgelser

Som det fremgår af figuren oplever næsten 40 % i 2018, at de altid eller næsten altid må yde en ekstraordinær indsats for at opfylde forældrenes forventninger til skolen. Dette er stort set samme andel som i 2016. I 2015 var dette tal 28 %, hvorfor der mellem '15 og '16' var en stigning på 12 procentpoint. Denne andelen er dog ikke vokset mellem '16 og '18.

5.3 Indflydelsen er stigende

Figur 5.3 viser resultaterne fra spørgsmålet "Hvor tit oplever du, at du har den indflydelse, som du har brug for (fx i forhold til mængden af arbejde, skematilrettelæggelse, mødetiden)?" . Besvarelserne er givet på en skala fra 1-5, hvor 1 er altid, og 5 er aldrig.

Data: FSL's trivselsundersøgelser

Figur 5.3 viser, at ca. 20 % mangler indflydelse i forhold til deres arbejdstid i 2018. Omvendt oplever 48 %, at de har den indflydelse, de har brug for. Sammenlignes der med de sidste to undersøgelser ses det, at andelen af medlemmer der mangler indflydelse, er faldet – dog kun svagt siden 2016.

I 2015 svarede 29 %, at de aldrig eller næsten aldrig havde den indflydelse, de havde brug for. I 2016 lå dette tal på 22 %. Samtidig er der sket en stigning i andelen af medlemmer, der har den indflydelse, de har brug for.

5.4 Vold, trusler, chikane og mobning

112 af medlemmerne i undersøgelsen har inden for de sidste 12 måneder været *udsat for vold* fra elever på deres skole, hvilket svarer til 4,7 %. Tallet for trusler er endnu højere. Her har 174 svaret, at de inden for de sidste 12 måneder har været *udsat for trusler*, hvilket svarer til 7,3 %. I denne sammenhæng ses der en forskel på tværs af køn. Blandt de kvinder der har deltaget i undersøgelsen, svarer 5,6 %, at de har været

udsat for vold fra elever, mens der er tale om 2,7 % blandt de mænd, der har deltaget. Der er ikke nævneværdige forskelle i forhold til trusler fra elever.

Fem respondenter svarede til 0,2 % har inden for de seneste 12 måneder været *udsat for vold* fra forældre på deres skole, mens 75 har været *udsat for trusler* fra forældre, svarende til 3,1 %. I forhold til trusler ses en forskel på tværs af køn. Blandt de kvinder der har deltaget i undersøgelsen, svarer 3,8 %, at de har været udsat for trusler fra forældre til elever på skolen, mens der er tale om 1,5 % blandt mændene, der har deltaget.

Ni respondenter svarer, at de har været udsat for vold fra andre med tilknytning til skolen, mens 22 har oplevet trusler fra andre.

Kostskolerne den skoletype der procentvist oplever flest tilfælde af vold og trusler fra elever. 34 kostskolelærere har deltaget i undersøgelsen. Af dem har syv oplevet vold fra elever, mens 21 har oplevet trusler.

Privatskolerne er den skoletype, hvor medlemmerne oplever procentvis færrest tilfælde af vold og trusler fra elever.

Som noget nyt i år har vi adskilt spørgsmålene vedrørende vold og trusler. Det er derfor ikke muligt at sammenligne med tallene fra de sidste år, da der er risiko for, at det er de samme lærere, der har oplevet både vold og trusler, hvorfor det ikke er muligt at summere de to tal og sammenligne med de sidste år.

Når medlemmerne svarer på spørgsmålet, om der er fokus på at forebygge vold og trusler på skolerne, svarer 36,3 %, at der i høj eller meget høj grad er fokus på det, hvilket er fire procentpoint højere end i 2016, hvor tallet var 32 %.

På den anden side mener 26,7 %, at der i ringe eller meget ringe grad er fokus på at forebygge vold og trusler, hvilket er et fald på ca. seks procentpoint i forhold til 2016. 19 procent har svaret "ved ikke".

Det er altså tydeligt, at der i højere grad er fokus på at forebygge vold og trusler på skolerne i dag.

5.5 Krænkende adfærd, chikane og mobning af lærere

309 af medlemmerne i undersøgelsen har været udsat for krænkende adfærd, chikane eller mobning inden for det seneste år, hvilket svarer til 13 %. Sidste år var procentandelen 14,7, hvorfor der er tale om et lille fald.

De medlemmer der har været udsat for krænkende adfærd, chikane eller mobning, fik mulighed for at sætte kryds ved den form for krænkende adfærd, chikane eller mobning, de har været udsat for inden for det seneste år (med mulighed for at sætte flere). 113 respondenter (37,2 %) har sat kryds ved "Anden krænkende adfærd fra forældre, mens 105 (34,5 %) har sat kryds ved "Krænkende adfærd/chikane eller mobning fra kollegaer". 78 personer (25,5 %) har valgt muligheden "Krænkende adfærd/chikane eller mobning fra en leder på skolen.

37 % svarer, at der i meget høj grad eller høj grad er fokus på forebyggelse af krænkende adfærd/chikane eller mobning på deres skole. I 2016 var dette tal 30 %. 29 % svarer, at der i meget ringe eller ringe grad er fokus på forebyggelse. Dette tal var 35 % i 2016 og der er derfor sket en forbedring.

6. Løn på frie skoler

Sammenligner vi lærerne på de frie skolers løn med folkeskolelærernes løn, står det klart, at lærerne på de frie skoler får mindre i løn. Med udgangspunkt i tal fra 1. april 2019 viser det sig, at de frie grundskolelærere i gennemsnit tjener ca. 700 kr. mindre om måneden end kollegerne i folkeskolen¹². Løntallene for efterskoleområdet er udeladt, da der er problemer med indberetning af valide tal.

Tallene er beregnet ved at sammenligne lønstatistik fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor for folkeskolelærerne med fordelingssekretariatets oplysninger om grundskolelærernes. Tallene er vægtede, så forskelle i lærernes anciennitet er fjernet fra ligningen. Der er altså tale om en statistisk sammenligning ud fra officielle tal.

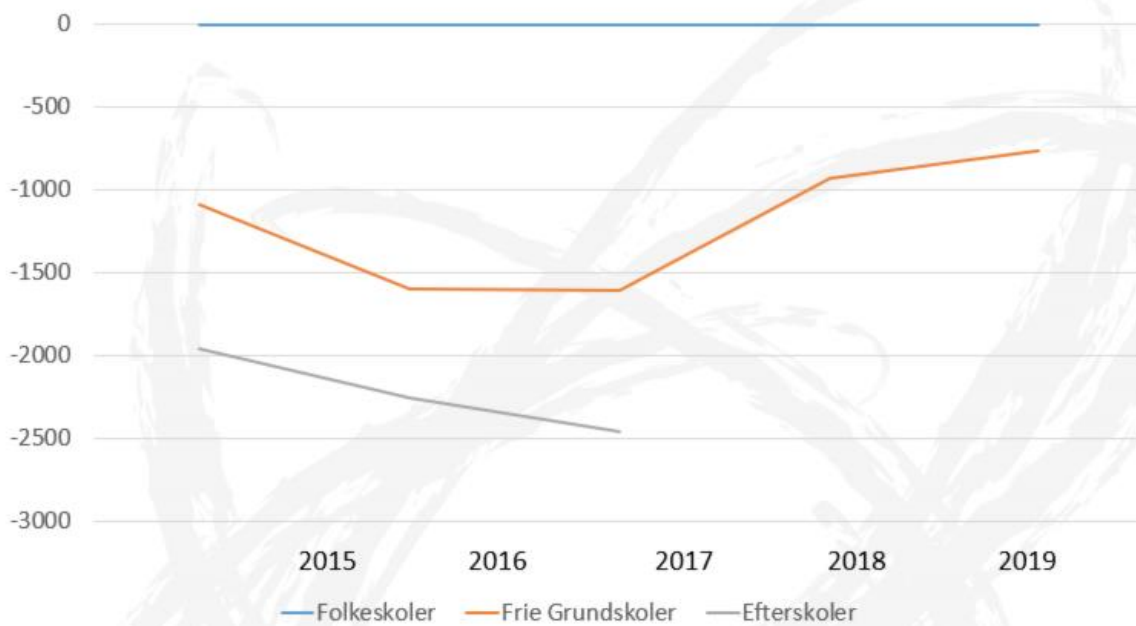
6.1 Lønforskel

Figur 6.1 viser den gennemsnitlig månedlige lønforskel mellem en folkeskolelærer og en lærer på en frie grundskoler. I årene 2015 - 2019. Som det fremgår af figuren er forskellen mellem frie skoler og folkeskolen mindsket fra 2017 til 2019. Frie Skolers Lærereforening iværksatte i 2015 en lønkampagne, der havde til formål, at reducere lønforskellen mellem folkeskolen og de frie skoler. Midlet til at nå målet var at sikre en markant udvikling i værdien af de lokale løntillæg, hvilket lykkedes - der er opnået en udvikling i de lokale løntillæg. Frie Skolers Lærereforening har de sidste år og også fremover fortsat fokus på lærernes lønninger.

Figur 6.1: Gennemsnitlig månedlig lønforskel på folkeskole og fri grundskole

---

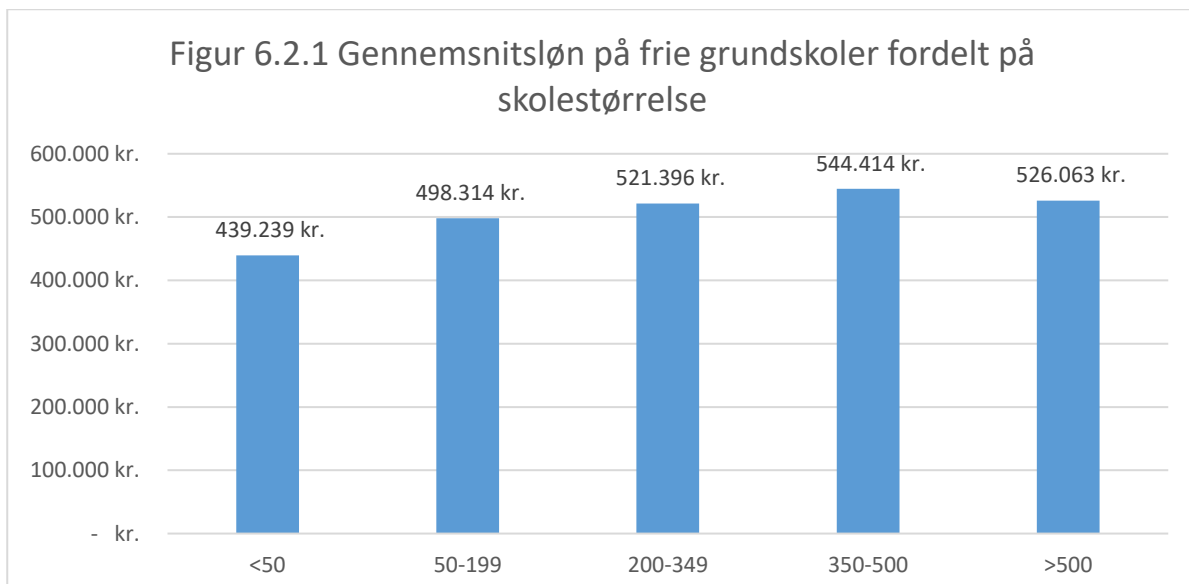
¹² Finansministeriet leverer løndata for efterskolelærerne på baggrund af efterskolernes egne indberetninger til ministeriet. Frie Skolers Lærereforening fandt i efteråret 2018 store fejl i løndata for efterskolelærerne og gjorde i den forbindelse Moderniseringsstyrelsen opmærksom på fejlene. Moderniseringsstyrelsen reagerede ved at lukke ned for adgangen til efterskolernes løndata. Frie Skolers Lærereforening har tilbudt Moderniseringsstyrelsen at samarbejde om at forbedre/kvalitetssikre data og har i den forbindelse set de indberettede løndata fra efterskolerne for 2019. Fejlene var igen så store, at efterskolernes løndata for 2019 ikke bliver offentliggjort. Efterskolernes løndata er derfor i det hele udeladt i dette afsnit og i figur 6.1.

Data: Fordelingssekretariatet (frie grundskoler), Finansministeriet (efterskoler) samt Kommunernes og regionernes Løndatakontor (folkeskolen). Tal fra Finansministeriet ikke offentliggjort for 2018 og 2019, hvorfor der ikke er tal for efterskolerne i 2018 og 2019.

6.2 Løn og skolestørrelse

Figurerne herunder viser gennemsnitslønnen for en lærer på en fri grundskole i forhold til skolens størrelse.

N = 468

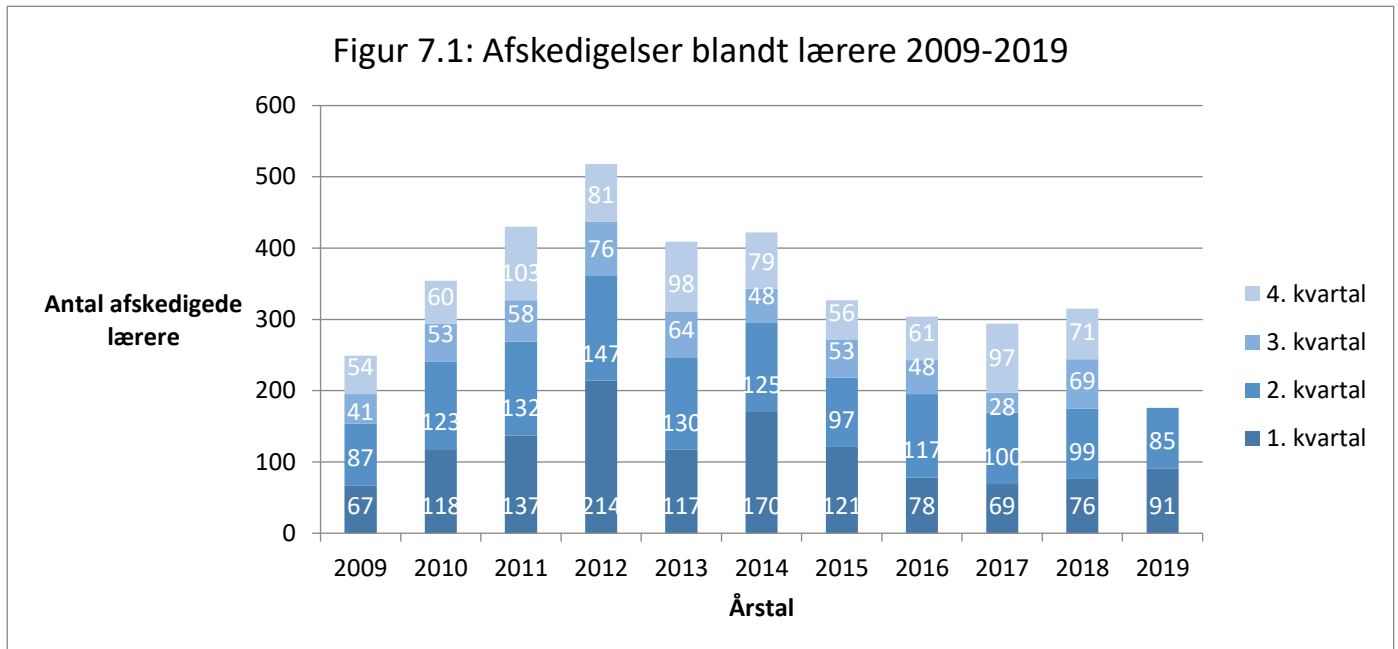
Data: Undervisningsministeriets regnskabsportal 2018-tal.

Note: Den gennemsnitlige opgørelse af lærerløn er inklusiv pensionsbidrag og lønninger til skolelederen, viceskoleleder og afdelingsledere, som derfor også indgår i gennemsnitsberegningerne.

Som det ses i figur 6.2 er der en ganske markant sammenhæng mellem skolestørrelse og lærernes løn. Tendensen omfatter dog ikke skolerne med over 500 elever, hvor lærerlønnen er en smule lavere end det er tilfældet på skoler i intervallet mellem 350 og 500 elever. Som det også ses, er den gennemsnitlige årsløn til lærerne på skoler med mindre end 50 elever cirka 105.000 kr. lavere end de lærere, der gennemsnitligt tjener mest, nemlig lærerne på skoler i det førnævnte interval med elevstørrelser på 350-500.

7. Afskedigelser på frie skoler

I alt er der blevet afskediget **3798** lærere på frie skoler i perioden fra 2009 til og med 2. kvartal 2019. Fordelingen af afskedigelser i hvert enkelt kvartal vises i figur 7.1 herunder.

Data: Frie Skolers Lærereforening

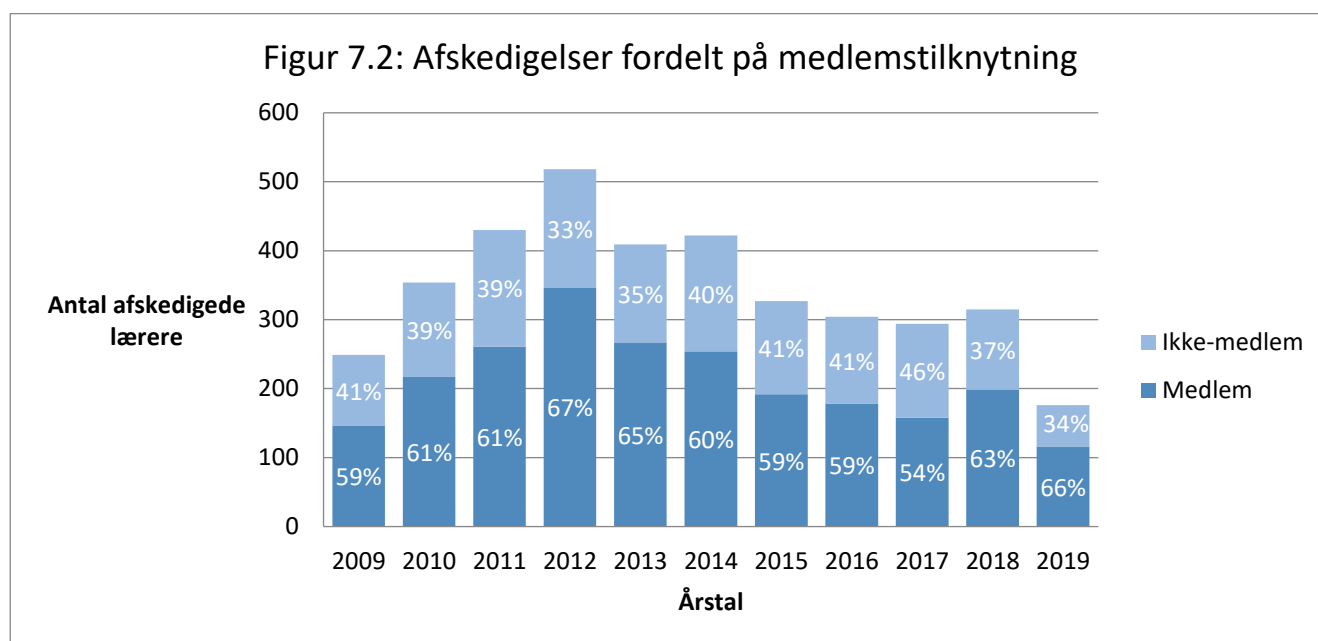
Frem mod 2012 var der en stigning i antallet af afskedigelser. Dette skyldtes, at mange skoler gik konkurs det år. Fra 2012-2018 har der været en nedadgående tendens i antallet af afskedigelser. Generelt er der flest afskedigelser i årets første halvår. Kigger man nærmere på antallet af afskedigelser i 1. og 2. kvartal i 2018, er det en lignende tendens der gør sig gældende. Antallet af afskedigelser i 2018 er på 315. Dette er lidt højere end i 2017. 1. og 2. kvartal i 2019 følger samme tendens i antallet af afskedigelser som i 2018.

Generelt afskediges der flest medlemmer, hvilket vises i figur 7.2. Kigges der på fordelingen af afskedigelser på medlemmer og ikke-medlemmer, har der siden 2012 været en tendens til, at andelen af ikke-medlemmer stiger. Denne tendens er dog anderledes i 2018, hvor antallet af afskedigede ikke-medlemmer er faldet. I 2018 var 37 % af de afskedigede således ikke medlemmer af FSL. Antages det, at FSL organiserer 2/3 af alle lærere på de frie skoler, er der altså en lille overrepræsentation af afskedigelser af ikke-medlemmer¹³.

For 2. kvartal 2019 er andelen af afskedigede ikke-medlemmer lidt lavere sammenlignet med 2018, og ligeledes er andelen af afskedigede medlemmer blevet lidt større. Denne udvikling kan dog ændres i løbet af 2019 – idet, at vi indtil videre kun har antallet af afskedigelser for de første to kvartaler. Af denne grund

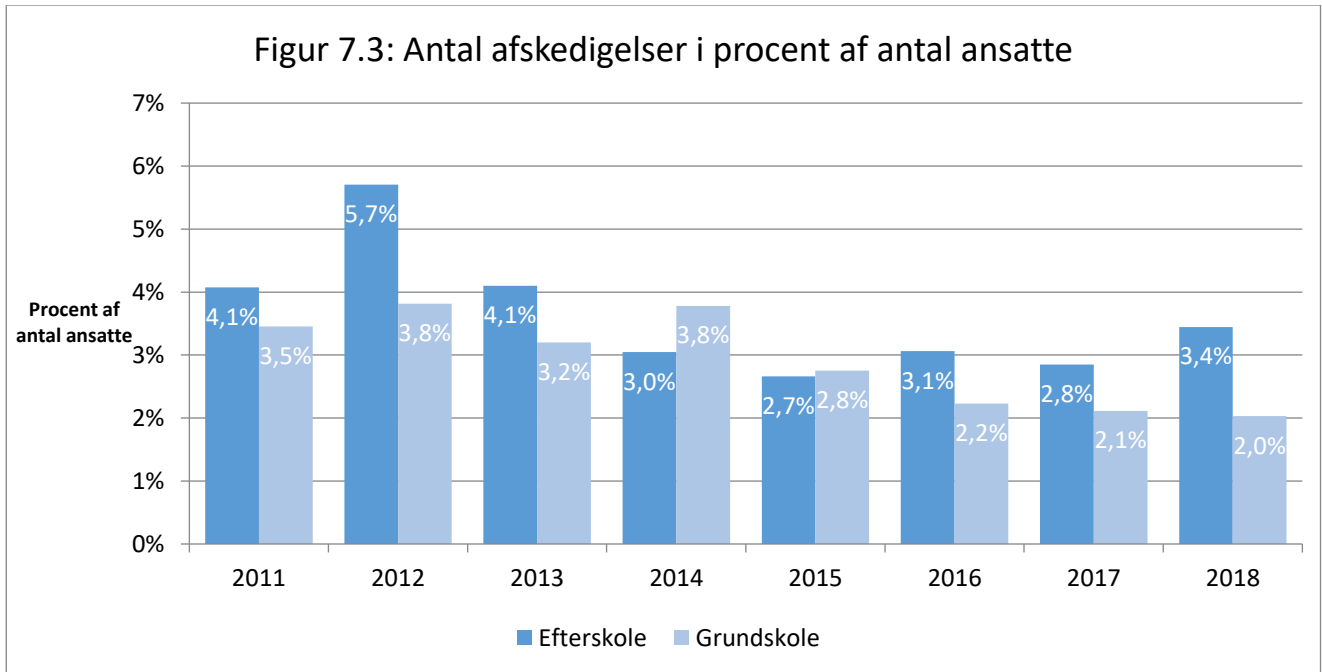
¹³ Antagelse om en organiseringsprocent på 66% er baseret på beregninger i FSL. Beregningen er baseret med usikkerhed.

skal der på nuværende tidspunkt tages forbehold for sammenligningsgrundlaget.

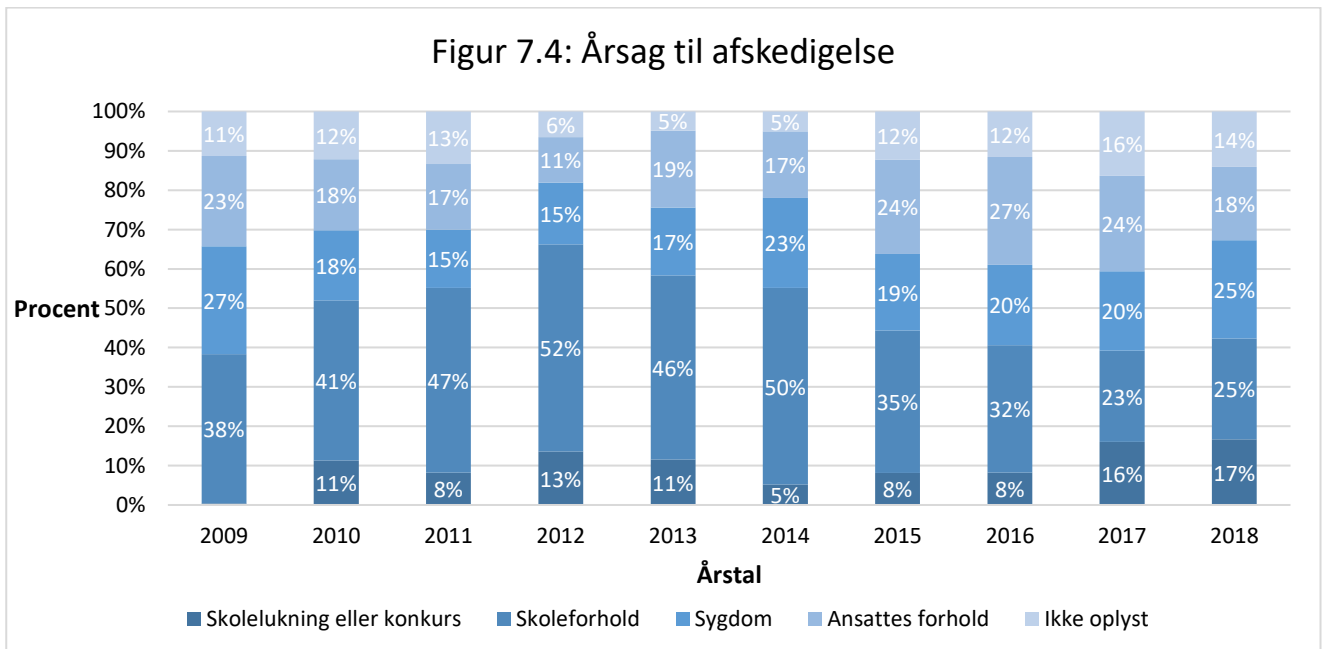
Data: Frie Skolers Lærereforening

Da der er flere grundskoler end efterskoler, afskediges der naturligvis også flere lærere på grundskolerne. For at sammenligne de to skoletyper benyttes antallet af årsværk, hvilket ses i figur 7.3. Her ses det, at der for alle årene, på nær 2014 og 2015, er blevet afskediget procentuelt flere efterskolelærere end grundskolelærere. Desuden har der for både efterskole- og grundskolelærere været en stigende tendens i afskedigelserne frem til 2012. I 2012 blev, som tidligere nævnt, et stort antal efterskolelærere afskediget, da flere skoler gik konkurs. Siden 2012 har tendensen været, at andelen af afskedigede efterskolelærere og grundskolelærere er faldet støt frem til 2017. I 2018 er andelen af efterskolelærere dog steget.

Data: Frie Skolers Lærereforening

Årsagerne til afskedigelserne er undersøgt ved at se på hovedårsagen for skolens afskedigelse af lærerne. I figur 7.4 ses årsag fordelt på år fra 2009 til og med december 2018.

Data: Frie Skolers Lærereforening

Af figur 7.4 ses det, at skoleforhold generelt i perioden er den hyppigste årsag til afskedigelser. Skoleforhold dækker hovedsageligt over økonomiske årsager (eksempelvis faldende elevtal, faldende tilskud, skolen skal spare, arbejdsmangel, strukturændringer, omstruktureringer). Andelen af afskedigelser pga. skoleforhold har været støt faldende siden 2012. I 2012 udgjorde skoleforhold 52% af årsagerne til afskedigelser mod 25% i 2018.

Andelen af afskedigelser pga. sygdom har siden 2014 været rimelig stabil med ca. 20%. Afskedigelse pga. sygdom ligger i 2018 på 25%. Dette er en smule højere end i perioden fra 2010-2017.

Konkurser har igennem perioden 2009-2018 udgjort i gennemsnit 9,7% af afskedigelserne. I 2018 var konkurser årsagen til 17 % af alle afskedigelser, hvilket er det højeste nogensinde.

Andelen af afskedigelser pga. ansattes forhold har siden 2015 udgjort ca. 25%. Dette er en smule over niveauet for perioden 2009-2014, hvor ansattes forhold udgjorde lige under 20% af afskedigelserne. I år 2018 er niveauet på 18%.

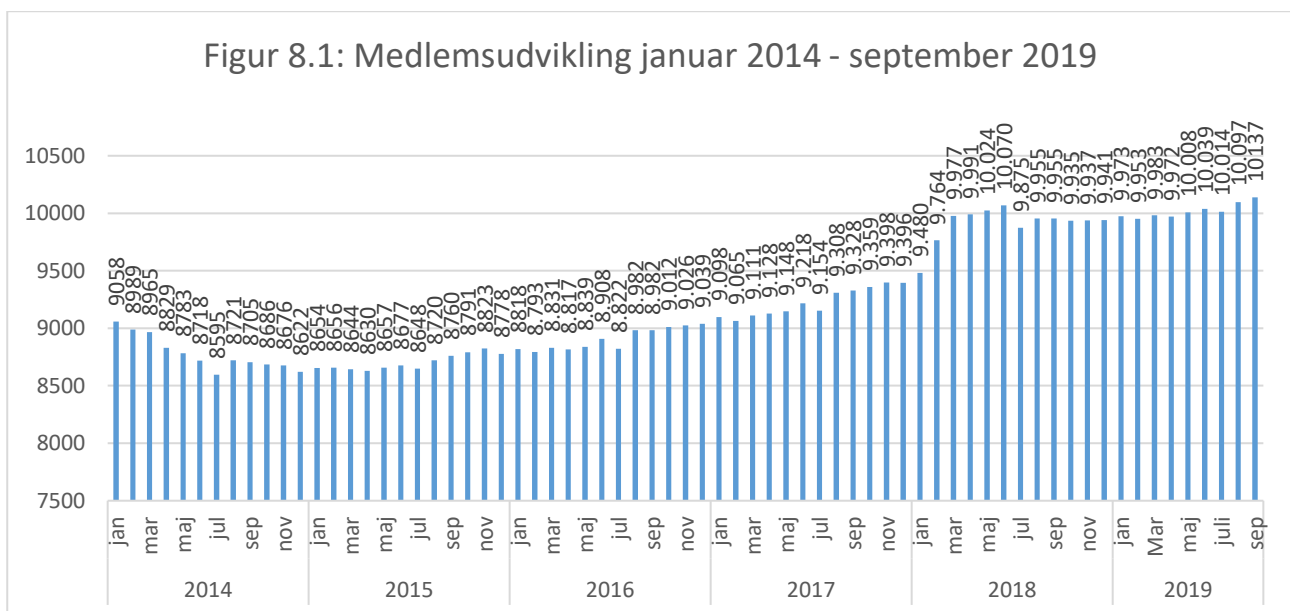

8. Medlemsudvikling i Frie Skolers Lærereforening

Medlemstallet opgøres på to måder. For det første udregnes medlemstallet i antal personer ekskl. ledere. Dernæst benyttes kontingentmedlemstallet, som er et vægtet medlemstal, der særligt benyttes i budgetlægningen og i andre økonomi-sammenhænge.

8.1 Antal medlemmer

Pr. 31. september 2019 havde Frie Skolers Lærereforening **10.137** medlemmer. Udviklingen i antallet af medlemmer kan ses i figur 8.1 herunder. Som det fremgår af figuren, har der siden april 2015 været en opadgående tendens, kun afbrudt af medlemsfald i enkelte måneder. Generelt ses der typisk et fald i juli måned, da afslutningen af skoleåret også er perioden for arbejdsskift. Fra januar til april 2018 voksede medlemstallet kraftigt, hvilket er sammenfaldende med overenskomstforhandlingerne 2018. I denne periode voksede tallet med ca. 6 procent.

Data: Frie Skolers Lærereforening -

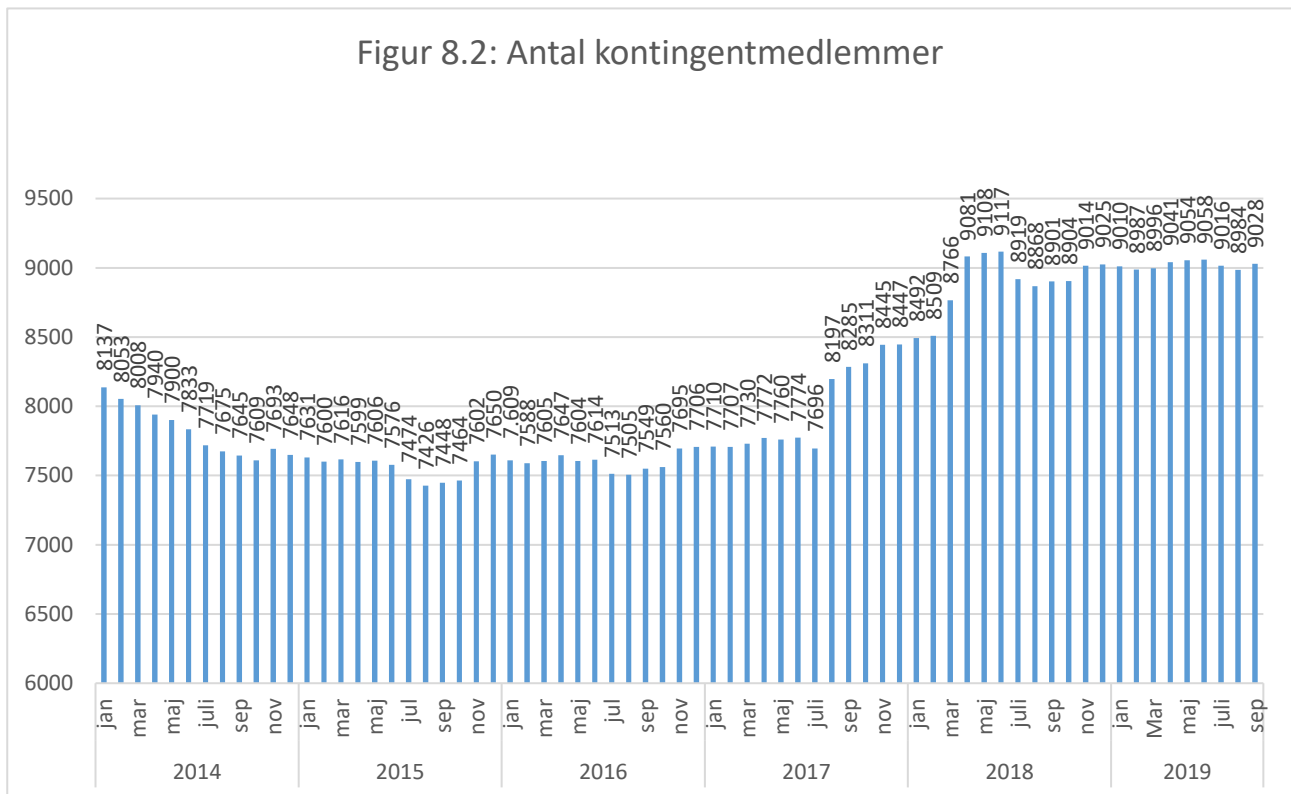
Note: Opgørelsen af antallet af medlemmer er uden ledere

8.2 Antal kontingentmedlemmer

For at tage højde for de forskellige typer af medlemskab og kontingentsatser, anvendes begrebet "kontingentmedlemmer" - et vægtet medlemsbegreb, som kan bruges til at sammenligne udviklingen i kontingentbetalingen. Det er vigtigt at understrege, at kontingentmedlemmer er et vægtet medlemstal, og ikke medlemstallet forstået som antal personer.

Et kontingentmedlem er et medlem, som betaler fuldt kontingent. Almindelige medlemmer betaler fuldt kontingent, derfor tæller de 100 %, mens medlemmer på nedsat arbejdstid betaler halvdelen af det fulde kontingent i forhold til de fuldtidsansatte. Således tæller "almindelige medlemmer under 50 %" kun 50 % i medlemsberegningen.

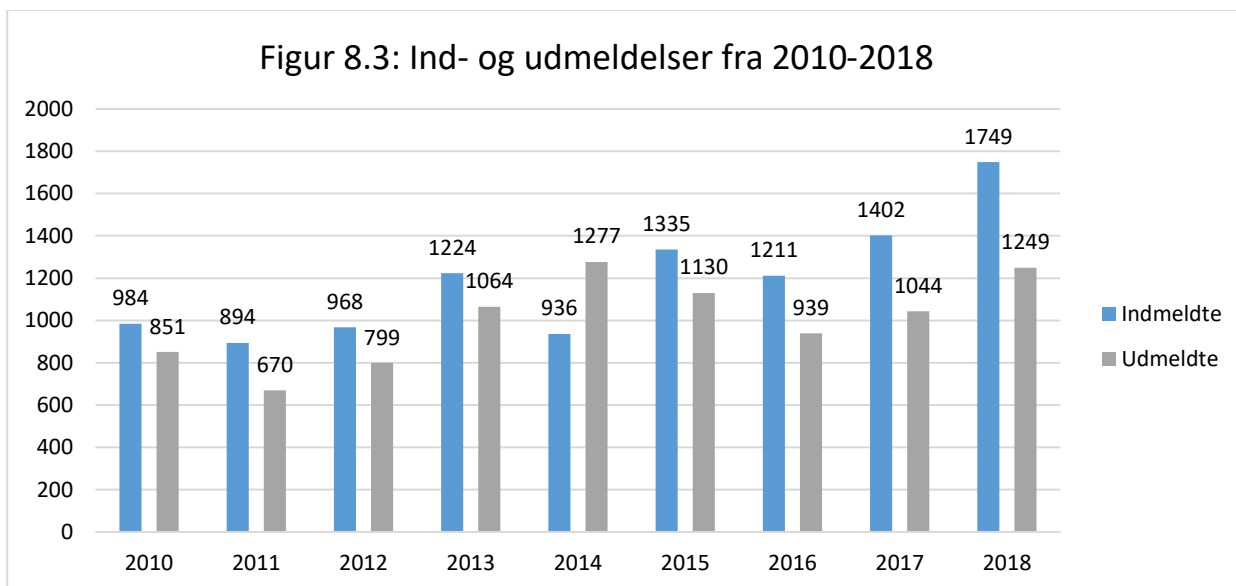
Figur 8.2 viser, at antallet af kontingentmedlemmer faldt meget frem til oktober 2014. Antallet af kontingentmedlemmer stiger hver år i perioden fra oktober til november, da nyuddannede lærere kan få de første 3 måneder kontingentfrit, og størstedelen af dem dermed først betaler kontingent fra november. I august 2017 steg antallet af kontingentmedlemmer rigtig meget. Dette skyldes, at kontingentet for tidligere DLF-medlemmer, som havde lån ved DLF fra lockouten, blev sat op.

Data: Frie Skolers Lærereforening

8.3 Ind- og udmeldelser fra 2010-2019

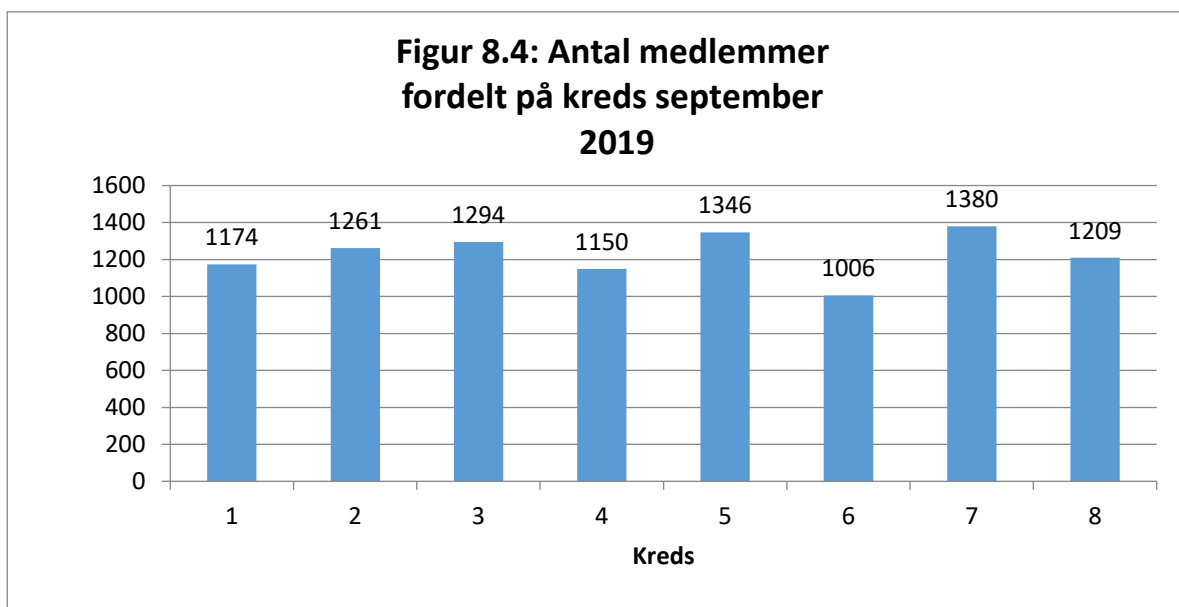
Figur 8.3 viser fordelingen af indmeldte og udmeldte for årene 2010-2018. I figuren ses det, at der har været nettotilgang i årene 2010-2014 samt 2015-2018. Kun i året 2014 var der flere udmeldelser end indmeldelser. Kigges der på perioderne 2010-2013 og 2015-2018 ses der en tendens til, at tilgangen for de enkelt år vokser. Derudover ses det, at antallet af både ind og udmeldelser generelt er steget over perioden.

Figur 8.3: Ind- og udmeldelser fra 2010-2018

Data: Frie Skolers Lærereforening

8.4 Kredsfordeling

De 10.097¹⁴ medlemmer i Frie Skolers Lærereforening fordeles i kredsene 1-8, der er geografisk bestemt, samt i kreds 0, der er for studerende og pensionister. Af de ordinære, regionale kredse, er kreds 6 mindst med godt 1.000 medlemmer, mens kreds 7 som den største har 1.380 medlemmer. Fordelingen af medlemmerne i kredsene kan ses af figur 8.4 herunder.

Figur 8.4: Antal medlemmer fordelt på kreds september 2019

Data: Frie Skolers Lærereforening

¹⁴ Tal for august 2019